

שיחות חיזוק

שיחות מפי
הרב אורן נזרית שליט"א

פרשת מצודע
שבת הגדול

שיחות חיזוק

שיחות מפי הרב אודן נזרית שליט"א

מתוך סדרת הספרים שיחות חיזוק (ה' כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0506491414, 0509013000
למעוניינים ניתן לקבל השיחה במייל toraoren@gmail.com

פרשת מצורע
שבת הגדול

תוכן הענינים

א	תקון אכילת מצה	ג	הטעם שנקראת 'שבת הגדול'
א	תקון אכילת מרור	ג	קהלות גדולות שומעות הלכות גדולות
א	תקון הקדוש בכוס ראשון	ג	זמן הגאולה
ב	הזמן המסגל ביותר להושע	ג	שפע של השגות והרגשות על 'גדלות'
ב	הסבה והסימן לזכות לגאולה	ד	כנגד יום הכפורים
ב	מאשפות ירים אביון	ד	רמזי בדיקת המזין
ג	גדל הכח העצום של כל תפלה בחדש ניסן	ד	כנגד בטול היצר הרע
ג	שמחת יום טוב ביחד עם האמללים	ה	עניני אדוקה דפסקה
ד	עזרה לזולת ברוחניות	ה	עניני אדוקה והסד השיכים לפסח
ד	עזרה לזולת על ידי תפלה	ו	פסח כנגד אברהם - איש החסד
טו	ועבר מרדכי - דוקא בימים אלו	ז	המזין הוא כנגד יצר הרע
טו	לעולם יבקש אדם רחמים	ז	הקנאה התאוה והכבוד
טו	ברכת המזון של ליל פסח	ח	בגסות בטול החמין
טז	ארבעה מיני שמירה	ח	'היב אדם לטהר עצמו ברקל'
טז	בהירות וגלוי	ח	בענין קדשת ליל הסדר
טז	שמירת הפה	ט	הפח העצום שיש בליל הסדר
טז	שמירת הזמן	ט	הירושה הקדושה והטהורה
י	חוק במדת הבטחון	ט	בדרגת הפה הגדול הנכנס לפני ולפנים
י	להקפיד על שום דבר	י	קחו עמכם דברים
י	אפשר להרויח הרבה יותר	י	לקח עני - שהתפללות תהינה באפן של 'תפלה לעני'
יה	העצה העקרית לכל השמירות	י	להרגיש את מה שחסר לנו
		י	השונא הגדול שיש לאדם

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת זכיו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

שיחות חיזוק

הכנה לקדשת שבת הגדול

שיחת חזק לַשַׁבַּת פְּרַשְׁת מְצוּרָע

לפי שמתקבצים ובאים קהלות גדולות לשמוע הלכות גדולות, ומפני שמאריכים בדרךשה בהלכות בעור חמץ, שמירת המצות ואפיקתן, ודיני הגעלה, והסדר של ליל פסח, ונראה בעיני העם, שהיום גדול וארף יותר מיום אחר, לכן נקרא 'שבת הגדול', עד כאן.

והוסיף על זה בספר 'חזון עובדיה', שירחיבו את הדבור גם בדברי אגדה ובספור יציאת מצרים ופרושי ההגדה של ערב פסח, כדי להזכיר גבורות ה' עזוזו ונפלאותיו. והביא שם בשם החיד"א במחזיק ברכה (סימן ת"ל סעיף קטן ב'), שמנהג המדקדקים, שבמקום אמירת 'שבת שלום ומברך' כבשאר שבתות, אומרים ביום שבת זה, 'שבת הגדול מבורך'.

זמן הגאולה

טעם נוסף כתב בספר 'אגרת האביב', בשם המהרש"ל, שהיות ופסח הוא זמן הגאולה שנקראת 'יום הגדול', כמו שכתוב (מלאכי ג, כג): "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא". וכמו שאומרים בהפטרך של השבת. לכן נקראת השבת שלפני הפסח - 'שבת הגדול', מפני שקדשתו נמשכת עד יום טוב הראשון של פסח (דהיינו שבת ארבה).

שפע של השגות והרגשות על 'גדלות'

ועוד, שבשבת זו השם יתברך משפיע עלינו שפע של השגות והרגשות על 'גדלות', שנתגבר על כל ההרגשות שהיצר הרע מפתה אותנו שנגיש את עצמנו קטנים ושפלים, שנתגבר על 'עקב עשו', ונגש ליום טוב באפן של 'גדלות', מתוך אמונה ושמחה,

בסיעתא דשמיא, נתבונן בענין מעלת וקדשת 'שבת הגדול'. כידוע נתנו המפרשים טעמים רבים, מדוע נקראת שבת שלפני הפסח, בשם 'שבת הגדול'. וכן בכמה ענינים מקדשת חג הפסח הקדוש והנורא הממשמש ובא, כמו שכתב הגאון החיד"א זי"ע, בספרו 'מורה באצבע' (אות קצו): 'על האדם לתן לבו ודעתו לעין בעיני העג הקדוש הזה, מה ששיד לנפש, ולהיות מוכן לעשות כל הבא בידו, ומן השמים - כשיראו את פנותו - יסייעו בידו'.

הטעם שנקראת 'שבת הגדול'

הטעם הידוע הוא משום הנס הגדול שנעשה לאבותינו (הובא במשנה ברוך סימן תל סעיף קטן א), שהיו צריכים לבקר את קרבן הפסח ממומין ארבעה ימים, ומשום כך מקחו בעשור, כמו שכתוב (שמות יב, ג): "בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש ששה לבית אבות - ששה לבית", והיו המצרים תמהים למה לוקחים ששה, ואמרו להם, שנצטוו להקריבו לעוד ארבעה ימים, ובאו וספרו לאבותיהם, וספרו לפרעה ובקשו שישלחו את ישראל, ולא רצו פרעה ושריו, ועשו הבכורות מלחמה במצרים אחרים, והרגו מהם הרבה, הלא הוא דכתיב (תהלים קלו, י): "למכה מצרים בכוריהם". ועוד, כשראו שקושרים בשבת את השה בכרעי המטה ואמרו לשחטו לקרבן פסח כמצות ה' עלינו, היו שניהם קהות על ששוחטים את אלהיהם ולא יכלו להגיד להם דבר. ועוד כמה נסים היו שם בענין הזה, לפיכך קורין לה 'שבת הגדול'.

קהלות גדולות שומעות הלכות גדולות

בספר הפרדס לרש"י (סימן יז) ובשבלי הלקט (סימן רה) כתב הטעם שנקרא שבת הגדול,

ויעבר עליו ככל יראָה וכל ימצא [שמדאורייתא מספיק בטול בלב בעלמא]. והרמז בזה, שמי שמתחייב ליצור הרע כדבר שאין בו צורך וחשיבות - אין לו כל חשש שיחטיאנו, אמנם עבודה כזו ראוייה רק ליחידים, אבל רב העולם, אינם יכולים לתת מקום לפיתויי היצר ושללא לחטא, ולזה תקנו חז"ל בדיקת חמץ, שלא להניח ליצר מקום ואחיזה באדם, ומכל מקום, אחר הבדיקה, צריך לבטל החמץ כמבאר בשלחן ערוך (ארח חיים תלד, ב), והינו אחר שמצא דבר שיש ליצר אחיזה בו, צריך לבטלו בבטול גמור.

מוכא בספר 'אגרת האביב', על מה שפסק הרמ"א בארח חיים (סימן תלג), שצריך לבדוק גם את כיסי הבגדים, (אצב, בספר 'חזון עובדיה' כתב, שאפשר לסמך על הבדיקה שעשה בהם מקדם, ואין צריך בדיקה נוקא כליל בדיקת חמץ), ורמז בזה השל"ה הקדוש (עניני הפסח), שהוא לעורר את האדם לבדוק גם את ממונו, אם אין בו שמץ ואבק גזלה, שכל עוד שיש בידו עברות שפאלו שהם מעברות שבין אדם לחברו - אין מתכפר לו גם עברות שבין אדם למקום.

כנגד בטול היצר הרע

מוכא בגמרא (ספ"ה נב ע"א), שיש ליצר הרע שבעה שמות: רע, ערל, טמא, שונא, מכשול, אבן, צפוני. וכנגדם מצינו שבע חומרות בחמץ: בדיקה, וחפוש בחורין ובסדקים, בטול, שרפה, אסור במשהו, כל יראָה וכל ימצא. כך פירש החיד"א ב'שמחת הרגל'.

יצר הרע נקרא רע, היות ומיום לידת האדם הוא שונא - אין לך שונא כמותו, וכנגדו הנהירה התורה לבדוק החמץ - עוד קדם זמן אסורו.

יצר הרע נקרא צפוני, היות והוא נסתר באדם, ואי אפשר להפירו ולהנצל ממנו, וכנגדו הנהירה התורה לחפש את החמץ בחורין ובסדקים.

שזכינו לקבל בשנה שעברה השפעות עצומות ונפלאות ביום-טוב. ובעזרת השם יתברך, אנו הולכים לקבל כעת השפעות יותר גדולות באפן של "ישועות בו מקיפות" (לשון פייט היוצרות לשבת החדש) - בעבודת ה'. ונזכה לעשות נחת רוח להשם יתברך, בהיקף עצום ונפלא, בכל מחשבה דבור ומעשה. והקדוש ברוך הוא נותן לנו כעת סיוע עצום בהקפה, אפילו אם עד עתה לא השתמשנו בשלמות בכל מה שהוא השפיע עלינו, אבל על ידי שפעת אנו אומרים לפניו יתברך שמו, שרצוננו להשתמש בכל מה שישפיע לנו, כדי לעשות לו, את הנחת רוח הגדול ביותר שאנו יכולים לעשות, על ידי זה הוא משפיע עלינו שפע עצום מחדש, בלי שעור וכלי גבול, באפן של "גדלות" עצומה.

כנגד יום הכפורים

בספר 'אגרת האביב' כתב בשם הזהר הקדוש (ח"א קב ע"ב), כי יום עשירי בניסן הוא כנגד עשירי בתשרי, שהוא יום הכפורים, ונמצא שהוא יום החתום, ועל האדם להתעורר בו בתוספת לתשובה, ולכן לשבת הגדול, ובפרט כשחל ב' בניסן, יש פח עצום של תשובה.

רמזי בדיקת חמץ

פסק הרמ"א (ארח חיים תלב, ג), דנהגו ישראל להניח עשרה פתיתין של חמץ קדם הבדיקה, כדי שאם לא ימצא חמץ אחר, ימצא פתיתין אלו. והרמז בזה, שגם אם חפש בחדרי לבו, ולא מצא עברה, ידע נאמנה שיש בו שמץ חטא, כי אין אדם צדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא, ואם פשפש ולא מצא, יתלה בבטול תורה, והחושב שכבר תקן הכל, אות הוא לו שעדין לא התחיל בעבודת השם.

בדיקת חמץ היא מתקנת חז"ל (פסחים ו' ע"ב) שמה ימצא גלוסקא נאה ודעתו עליה,

יֵצֵר הָרַע נִקְרָא אֲבָן, הַיּוֹת וְאֵי אֶפְשֶׁר לְפִיסוֹ וּלְמַתְקוֹ, וּכְנֻגְדוֹ הַזְהִירָה הַתּוֹרָה שֶׁצָּרִיף לְבִטֵּל הַחֲמִץ בְּעֶפֶר וּלְשׁוֹחֲקוֹ עַל יְדֵי מִי הַתּוֹרָה.

יֵצֵר הָרַע נִקְרָא שׁוֹנָא, הַיּוֹת וְהוּא לְעוֹלָם אֵינוֹ מְשָׁלִים עִם הָאֲדָם, וּכְנֻגְדוֹ הַזְהִירָה הַתּוֹרָה לְשָׂרֵף אֶת הַחֲמִץ, וְלֹא לְהַשְׁלִים עִמוֹ.

יֵצֵר הָרַע נִקְרָא מְכַשׁוּל, הַיּוֹת וְאֵי אֶפְשֶׁר לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ, וְאֵין צָדִיק אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְלֹא יִחַטָּא. וּכְנֻגְדוֹ הַזְהִירָה הַתּוֹרָה, וְאָסְרָה חֲמִץ, וְאָפִילוֹ בְּכָל שְׁהוּא.

יֵצֵר הָרַע נִקְרָא עָרַל, הַיּוֹת וְדְבוּק בְּאֲדָם כְּעָרְלָה, וְאֵינוֹ מְנִיחַ לוֹ לְרַגַע, וּכְנֻגְדוֹ אָסְרָה הַתּוֹרָה הַחֲמִץ בְּכָל יְרָאָה, כְּאִלוֹ אֵינוֹ נִמְצָא.

יֵצֵר הָרַע נִקְרָא טָמֵא, הַיּוֹת וְהוּא מְטַמֵּא בְּמַגְעוֹ, וּכְנֻגְדוֹ הַזְהִירָה הַתּוֹרָה, שֶׁלֹּא יִמָּצֵא [וְהֵינוּ שֹׁעֵל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה - יִפְרִיד טְמֵאָתוֹ].

מוֹבָא בְּגִמְרָא (פְּסָחִים ו' ע"א), הַמוֹצֵא חֲמִץ בַּיּוֹם טוֹב שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לוֹ לְבַעְרוֹ, שֶׁיִּכְפֹּה עָלָיו כְּלִי. וְהִרְמִזוּ בְּזֶה לְאֲדָם, שֶׁקִּדְּם שֶׁהִצְלִיחַ לְבַעַר אֶת הַיֵּצֵר הָרַע וְגַם לֹא בִטְלוֹ לְגִמְרֵי, כְּדָבָר שֶׁאֵין בוֹ צִרְף - יְרָאָה עַל כָּל פָּנִים לְהַכְנִיעוֹ [לְכַפּוֹת הַכְּלִי עָלָיו] לַעֲשׂוֹת כְּנֻגְדוֹ תַאֲוָתוֹ, וְגַם בְּכָל דְּבַר הַמִּתֵּר, יַעֲשֶׂה לַעֲצֻמוֹ תַעֲנִית הִרְאָב"ד, שֶׁיִּסְוֶדֶה לְמַעַט וּלְהַפְחִית קִצְתַּת מִכָּל דְּבַר שְׁנֵהֲנָה בוֹ.

בַּסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ 'תּוֹלַעַת יַעֲקֹב' (הוֹבָא בְּשִׁל"ה הַקְּדוֹשׁ עֲנִינֵי הַפֶּסַח) כְּתוּב, שֶׁהַחֲמִץ רוֹמֵז לַגּוֹף שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵר הָרַע, וְהַמְצָה רוֹמֵזת לְנִשְׁמָה שֶׁמִּמֶּנָּה יֵצֵר הַטּוֹב, וְעַבּוּדַת הָאֲדָם הִיא לְהַשְׁלִיט אֶת הַנִּשְׁמָה עַל הַגּוֹף, וְזֶהוּ כְּפִיַת הַכְּלִי עַל הַחֲמִץ.

עֲנִינֵי קִמְחָא דְּפֶסַח

מְנַהֵג קְדוּמָה שֶׁהִזְכִּיר עוֹד בִּירוּשָׁלַיִם (בְּבֵא בְּתָרָא פָּרָק קמ"א), וְהוֹבָא לְהַלְכָה בְּרַמ"א (אוֹרַח חַיִּים סִימָן תַּכְס"ט עִיף א), וּבֵית יוֹסֵף יוֹרָה דְּעָה (סִימָן רנו), לְתַן צְדָקָה לְקִמְחָא דְּפֶסַח. וְהַטְעַם,

כְּתוּב בְּשֵׁעַר הַצִּיּוֹן (סְעִיף קט"ז י'), שֶׁתְּקַנּוּ קְדֻמוֹנָנוּ לְתַן צְדָקָה בְּפֶסַח יוֹתֵר מִשָּׂאָר רְגָלִים, הַיּוֹת וּפֶסַח הוּא זְמַן חֲרוּתָנוּ שֶׁכָּלֵם יוֹשְׁבֵים בוֹ כְּבָנֵי חוֹרֵין מְסַבִּין בְּבֵיתָם בְּרַב שְׂמֵחָה, אֵין זֶה כְּבוֹד לַה' שֶׁהַעֲנִיִּים יִהְיוּ רַעֲבִים וְצָמְאִים. וְעַל כֵּן נוֹתְנִים לוֹ קֶמַח עַל כָּל יְמֵי הַפֶּסַח, שֶׁיּוּכַל גַּם הוּא לְסַפֵּר אֶת סִפּוֹר יִצְיָאת מִצְרַיִם בְּשִׂמְחָה.

וְעוֹד טַעַם כְּתוּב בְּסֵפֶר 'מִטָּה יְהוּדָה', שֶׁחֲמִץ אֵינוֹ רִשְׁאֵי לְאֶכּוֹל, וּמְצָה אֵינוֹ מְצוּי כָּל כֶּף לְהַשִּׁיג וּלְקַנּוֹת, וְאֵם לֹא יִכְנִינוּ לוֹ עַל כָּל יְמֵי הַפֶּסַח, אֶפְשֶׁר שֶׁיִּשְׂאָר בְּרַעֲב, אוֹ יוּכַל לְבוֹא לְיַדֵּי קְלָקוֹל. עַד כָּאן. וְרַמְזוֹ רַמְזוֹ, פֶּסַח - גִּימְטְרִיא קמ"ח וְגִימְטְרִיא יַחֲלַק, לְרַמְזוֹ שֶׁצָּרִיף לְתַן קִמְחָא דְּפֶסַח. וּבְסֵפֶר 'בֶּן אִישׁ חַי' (בְּעֻנְיֵי הַפֶּסַח). כְּתוּב, דְּבַתּוֹרָה נִרְמַז מִצַּת חֶסֶד ו', לְרַמְזוֹ שֶׁעַל יְדֵי צ' שֶׁהִיא צְדָקָה עֲבוּר הַמִּצְוֹת, עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִמִּיתָה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב וּצְדָקָה תַצִּיל מִמָּוֶת, כִּי הָאוֹת צ' מִפְּרִידָה בֵּין הָאוֹתִיּוֹת מ"ת, וּבְפָרֵט כְּשֵׁנָה עֲבוּר מִצְוֹת, שֶׁהוּא קִמְחָא דְּפֶסַח.

עֲנִינֵי צְדָקָה וְחֶסֶד הַשִּׁיכִים לְפֶסַח

כְּתוּב בְּ'שֵׁעַר הַצִּיּוֹן' (סִימָן ע"ט סְעִיף קט"ז יב), דְּמִבְּאָר בִּזְהַר הַקְּדוֹשׁ, שֶׁמְצָנָה לְהַזְמִין אוֹרַח עֲנֵי בְּחַג, וּבְסֵפֶר 'פְּלֵא יוֹעֵץ' (בְּעֻרָף סָבָה) כְּתוּב: 'בְּשִׂמְחָתוֹ לוֹ יִתְעַרֵב, לְשִׂמְחַת לֵב עֲנִיִּים וְאֲבִיוֹנִים וְזוֹ מִצְוֹת כָּל הַחֲגִים וְהַמּוֹעֲדִים, דָּאֵי אֵיהוּ חֲדֵי וְלֹא חֲדֵי לְמִסְכְּנֵי עָלִיָּה כְּתִיב (מְלֹאכֵי ב, א): "וְזִרְתִּי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם"'. עַד כָּאן.

וּבְפָרֵט בְּפֶסַח שֶׁאוֹמֵר כָּל אֶחָד בְּסִדֵּר הַהֲגָדָה מֵיַד בְּהַתְחִלָּה: 'כָּל דְּכַפִּין יִיתִי וְיִכּוֹל', וְהַטְעַם כְּתוּב בְּ'מַעֲלֵל צְדָקָה' (ח"א אוֹת שְׁנוֹ), הַיּוֹת וּפֶסַח הוּא זִכָּר לְיִצְיָאָה מִעֲבָדוֹת לְחֲרוּת וּמַעֲנֵי לְרַכּוּשׁ גְּדוֹל, לְכֵן אָנוּ צָרִיכִים לְרַחֵם עַל הַעֲנִיִּים וּלְקַרּוֹת אוֹתָם אֶל שׁוּלְחָנָנוּ, כְּמוֹ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֵם עָלֵינוּ, בְּזֶה הַזְּמַן, וְלְכֵן אַחֲרֵי שֶׁהִזְכִּיר הַעֲנִיּוֹת שֶׁהִנָּה לְאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, הָא לְחִמָּא עֲנִיא, תְּכַף וּמֵיַד אוֹמֵר 'כָּל דְּכַפִּין יִיתִי וְיִכּוֹל'.

שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת, וּפְסַח כְּנֶגֶד אַבְרָהָם, דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית יח, ו): "לוֹשֵׁי וְעֹשֵׂי עֹגוֹת" וְגו', וּפְסַח הָיָה, וְאַבְרָהָם - מִדְּתוֹ הֵיטָה חֶסֶד. [וְכֵן מוּבָא בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ (ח"ג יד ע"א)].

וּבַמְדַרְשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ס, ב): כָּל הַחֶסֶד שֶׁמִתְגַלְגַּל בְּעוֹלָם - הוּא בְשִׁבְלוֹ, וּבַתְנַחוּמָא (פְּרָשַׁת וַיֵּא אֹת ד): אָמְרוּ חַז"ל, כְּנֶגֶד שֶׁאָמַר (בְּרֵאשִׁית יח, ד): "לֵקַח נָא מֵעַט מִיָּמִים" - זָכוּ בְּנָיו לְקַרְבֵּן פְּסַח, שֶׁנֶּאמַר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, ט): "אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא", וּכְנֶגֶד שֶׁאָמַר לְשָׂרָה שֶׁתַּחַח ג' סְאִין, זָכוּ לֵג' מִצּוֹת.

וּבַמְדַרְשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה נה, ח) אֵימָא, שֶׁקָרִיעַת יָם סוּף נִעְשְׂתָה בְּזִכּוֹתָיו, כְּנֶגֶד "וַיִּבְקַע עֲצֵי עֹלָה" (בְּרֵאשִׁית כב, ג) "וַיִּבְקַעוּ הַמַּיִם" וְכו' (שְׁמוֹת יד, כא).

וְהַגְּאֵלָה הַעֲתִידָה תִּהְיֶה בְּזִכּוֹת הַחֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּבֵא פְתָרָא י' ע"א): 'גְּדוּלָה צְדָקָה, שֶׁמְקַרְבֶּת אֶת הַגְּאוּלָה'.

וְלִכֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר 'שְׁמַחַת הַרְגָל' עַל הַגְּדָה שֶׁל פְּסַח, שֶׁלִּכֵּן מִיַּד אַחַר כֵּךְ אוֹמְרִים: 'הַשְׁתָּא הֵכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, כִּי בְּזִכּוֹת הַחֶסֶד וְהַצְדָקָה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים עִם הָעַנְיִים - נִזְכָּה לְגֵאֵלָה. וּבְזֵהר חֲדָשׁ (בְּרֵאשִׁית יח ע"ב) מְבַאֵר, שֶׁמָּה שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (ר"ה טז ע"א), שֶׁבְּפְסַח נִדוּנִין עַל הַתְּבוּאָה - הֵינּוּ שְׁנֵדוּנִין כְּמָה צְדָקָה נִתֵּן מִהַתְּבוּאָה בְּשָׁנָה שֶׁעָבְרָה.

וְכָתַב בְּסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ 'קַב הַיִּשְׂר' (פְּרָק צו): 'עַל כֵּן יִתְבוּנֵן הָאָדָם הַיֵּטֵב בְּכָל חֲדָשׁ נִסָּן, אִם יָצָא יָדֵי חוֹבְתוֹ הַיֵּטֵב בְּמִצְוָה שֶׁל צְדָקָה, נִגְדַּת הַשְּׁפָעָה שֶׁקָּבַל מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשָׁנָה שֶׁעָבְרָה'.

וְעַל הַצְרָךְ לִהְיוֹת הָאָדָם מְרַבֵּה בְּצְדָקָה בְּעֵינֵי טוֹבָה, כָּתַב בְּאַלְשִׁיךְ הַקְּדוֹשׁ, בְּפִרוּשׁוֹ לַהַגְּדָה שֶׁל פְּסַח, שֶׁיִּסְתַּפֵּק לְעֲצָמוֹ בְּמוֹעֵט, כְּמוֹ שֶׁרְמְזוּ בְּרַמְזֵי הַסֵּדֶר, 'כִּרְפֵס יַחַץ' - שֶׁכָּפֵאֵשׁ הָאָדָם מִסְתַּפֵּק לְעֲצָמוֹ בְּכִרְפֵס, שֶׁהֵם יְרָקוֹת וְאֵינוֹ לְהוּט אַחַר הַמַּעֲדָנִים, אִזּוֹ הוּא

עוֹד טַעַם כָּתַב בְּסֵפֶר 'מַעִיל צְדָקָה' בְּשֵׁם מוֹהַר"ם פּוֹנְטִי זצ"ל: נוֹהֲגִים בְּנֵי עַמֵּנוּ לְהַצְטַרֵף שְׁנַיִם אוֹ שְׁלוֹשָׁה בְּתִים בְּבֵית אֶחָד, אוֹ מְבַקְשִׁים עַנְיִים לְהַצְטַרֵף עִמָּהֶם בְּלֵיל פְּסַח, יוֹתֵר מִשָּׂאֵר חַגִּים, וְזָכַר לְקַרְבֵּן פְּסַח שֶׁהָיוּ מִתְמַנִּין עָלָיו כְּמָה בְּנֵי אָדָם.

טַעַם נוֹסֵף כָּתַב שֵׁם לְפִי דְבָרֵי 'תְּנָא דְבֵי אַלְיָהוּ' (פְּרָק כ"ג), כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, נִתְקַבְּצוּ כָּלָם וַיָּשׁבוּ יַחַד, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ כָּלָם בְּאַגְדָּה אַחַת, וְכִרְתוּ בְרִית יַחַד שֶׁיַּעֲשׂוּ גְמִילוּת חֻסְדִים זֶה עִם זֶה.

וּבְסֵפֶר 'שְׁפָתֵי כֹהֵן' (לְתַלְמִיד הָאֲרִיז"ל), הֵבִיא טַעַם נוֹסֵף עַל פִּי הַפְּסוּק (שְׁמוֹת ב, כה): "וַיֵּרָא ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכו'". מַה רָאָה? רָאָה שֶׁהָיוּ מְרַחֲמִים זֶה עַל זֶה, שֶׁהָיָה אֶחָד מִשְׁלֵיִם סְכוּם הַלְּבָנִים קָדָם חֲבֵרוֹ, הָיָה בָּא וּמְסַיֵעַ עִם חֲבֵרוֹ וְכו', אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְאוּיִים אֵלוּ לְרַחֵם עָלֵיהֶם. וְכָל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת, מְרַחֲמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם (שֶׁבַת קנא ע"ב).

וְזֵהוּ "וְזָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ" (יִרְמְיָה ב, ב), דִּהְפֹּנָה בְּזֵה גַם כֵּן עַל הַחֶסֶד שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל זֶה עִם זֶה, וּבְזִכּוֹת זֶה נִגְאָלוּ, שֶׁכֵּן בְּפְסַח, יֵשׁ לְהַרְבוֹת בְּחֶסֶד וּבְהַכְנֵסֵת אוֹרְחִים.

וּבְשִׁל"ה הַקְּדוֹשׁ (רִישׁ מַסְכַּת פְּסָחִים) כָּתַב, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: 'חַג הַפְּסַח הוּא שְׂרֵשׁ יְסוּד עֲמוּד הַחֶסֶד, כִּי הַחֶסֶד נִתְגַלֵּה בִּימֵי הַפְּסַח, וְעַנְיָן זֶה מוֹכַח מִסֵּדֶר תְּקוּנֵי הַמִּדּוֹת שֶׁל סְפִירַת הָעֶמֶר, אֲזִי הַשְּׁבוּעַ הָרֵאשׁוֹן שֶׁל סְפִירַת הָעֶמֶר שֶׁהוּא בְּחַג הַפְּסַח, הָרִי הוּא שְׁבוּעַ שֶׁל תְּקוּן מִדַּת הַחֶסֶד.

וּבְסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ 'שֵׁם מְשֻׁמְאֵל' (פְּרָשַׁת וַיִּקְרָא), הֵבִיא בְּשֵׁם אָבִיו, הַגְּאוּן הַקְּדוֹשׁ בְּעַל ה'אֲבִינִי גִזְרִי זִי"ע, דְּכָל תְּקוּן מְדָה שֶׁל כָּל יוֹם, בִּימֵי סְפִירַת הָעֶמֶר, הָרִי זֶה מִשְׁפִּיעַ עַל הַנְּהַגַּת הָאָדָם בְּאוֹתוֹ יוֹם.

פְּסַח כְּנֶגֶד אַבְרָהָם - אִישׁ הַחֶסֶד

כָּתַב בְּטוֹר (אוֹרַח חַיִּים סִימָן תיז) בְּשֵׁם אָחִיו רַבִּי יְחִיאֵל, כִּי שְׁלֹשֶׁת הַמוֹעֲדִים נִתְקַנּוּ כְּנֶגֶד

בא לידי יחזק - לתן משלו לאחרים, ונמצא שסגלת ליל הסדר להיות נותן צדקה.

חמץ הוא כנגד יצר הרע

מוכא בספרים הקדושים, חמץ הוא כנגד יצר הרע, שאין בין חמץ למצה [דהינו בין יצר הטוב ליצר הרע], אלא חוט השערה, והוא ההבדל הדק שיש בין אות חיי"ת לאות ה"א. ובספר 'אגרת האביב', כתב: 'לרמז, שבדבר קטן שהאדם אינו משים על לבו - הוא נופל בחטא'.

וכך לעבד את הקדוש ברוך הוא? לכאורה החכמה היא לעבד את הקדוש ברוך הוא בחוץ, כשיש פתויים של יצר הרע... ולהתגבר עליהם. והשיב לו הגר"א זי"ע, שלא באנו לעולם הזה כדי לעשות 'קונץ', אלא העקר להיות שמורים מחטא. עד כאן לשונו.

ודבר זה נלמד ממה שאסרה תורה חמץ בבל יראה. והטעם, כתב הר"ן (ריש פסחים): 'כדי שלא יבוא לאכול, מכאן שצריך להתרחק מדבר האסור, באפן שבודאי לא יכשל בו'.

הקנאה התאוה והכבוד

הגאון החתם סופר זי"ע כתב (הגדה של פסח), שתבת חמץ יתרה על תבת מצה בג', ללמדך, שהחלוק בין הצדיק לרשע הוא בג' דברים, והם הקנאה התאוה והכבוד שהם מוציאים את האדם מן העולם (אבות ד, כא), והרמז בזה, כך:

הקנאה - מסימני החמץ - כל שהכסיפו פניו (רמב"ם פרק ה' מהלכות חמץ ומצה הלכה יג), לרמז על הרשע שהוא מלא קנאה על הצלחת חברו, וכמו כן הוא פועם על כל דבר מרוב גאנותו [הכסיפו פניו רומז למראה פני הפועם המשתנות].

התאוה - החמץ ביחס למצה, הוא (החמץ), משביעו וערב עליו יותר, ולפיכך רומז הוא על ענין התאוה.

הכבוד - רומז לגאונה (זהר הקדוש ח"ב קכב ע"א), וכתב החמץ שתופח ועולה מעלה יותר ממה שהוא באמת, וזה יסוד הגאונה, שאדם מתפאר יותר ממה שיש בו באמת, משום כך אסרה התורה להקטיר שאור על גבי המזבח, שנאמר (משלי ז, ה): "כי תועבת ה' כל גבה לב" (ספר החנוך מצנה קיו, וראשית חכמה שער הענוה פרק ג בשם המדרש). ולכן החמץ לא בטל ברכו, שמהות המתגאה - שאינו מבטל עצמו ביחס לאחרים, אלא תמיד מרגיש עצמו כמציאות בפני עצמה.

ובספר 'עוללות אפרים', כתב, שאסרה לנו התורה "בל יראה", ללמדנו, שגם הסתכלות על הרע, פוגמת באדם, שהראיה מקשרת ביניהם ומשפיעה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מגלה כח ע"א), שאסור להסתכל בפני אדם רשע.

ובספר חיי עולם (ח"ב פ"ט) כתב על הפסוק (שמות יג, יז): "ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלקים פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה" וכו', שהתורה היא נצחית, ונוהגת בכל דור ובכל אדם. ולמדנו מכאן הנהגה לדורות, כי כל העולם כלו מלא נסיונות על כל צעד. וידוע, כי בשעת תקף התאוה - מאבד האדם כמעט כל היראת שמים, ולא נשאר כי אם הרשימו. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (נדרים סוף פרק ג), שבעידנא דיצר הרע, לית דמדכר ליה ליצר הטוב, ואזי כפסע בינו לבין המות והוא החטא, רחמנא ליצלן. ולזאת עצתו אמונה, בעקר להתרחק ממקום העברה וממקום הגורם ומסובב לעברה וכו'. ואזי עם חזוק היראת שמים, ועם התפלה בלב שלם להשם יתברך, יסייעוהו משמים להנצל מחטאי ונגעי בני אדם.

וכבר ידוע המעשה, שמספר, ששאל המגיד מדובנא זי"ע להגר"א זי"ע, מדוע הוא סוגר על עצמו בחדר [כידוע, שלמד לאור הנר גם ביום, ולמד עם חלונות מוגפים] ולא יוצא לחוץ, וכי זה 'קונץ' (חכמה) להיות סגור ומסגור,

מסימני החמץ, שפאשר מכין אותו, הוא משמיע קול (במב"ס פ"ה מהלכות חמץ ומצה הלכה יג), כך הנהגת המתגאה - שאינו מעביר על מדותיו, הפך העונה שמדתה סבלנות, כמבאר בגמרא (שבת ל' ע"ב) גבי ענותן כהלל.

מובא בגמרא (פסחים ו' ע"ב) על חמץ, שאף על פי שאינו ברשותו של אדם (פי התורה הפקירה ממנו חמצו), מפל מקום לענין לעבור עליו, אם לא בערו מקדם, אמרו, אף על פי שאינו ברשותו של אדם, עשאו הכתוב בפסח כאלו הוא ברשותו, והרמז בזה, דבפסח מקבל האדם כח לשלוט על יצר הרע, ואף על פי שהוא במדרגה של רשעים יצר הרע שופטן (ברכות סא ע"א), ופרש הגר"א - מנהיגן. מפל מקום בפסח - הקדוש ברוך הוא מסייע לאדם שיהיה היצר ברשותו, ושיוכל להתגבר עליו.

בנסח בטול החמץ

גאון עזנו החיד"א זי"ע, בספרו 'שמחת הרגל', (למוד א), כתב לפרש נסח "כל חמירא" - וזאת היא תפלה שצריך להתפלל אותה, גם בן חוץ מהכונה הפשוטה שהיא גלוי דעת, הפקר ובטול, כנגד היצר הרע, 'כל חמירא וחמירא', כל מיני עצות של היצר הרע, 'דאיכא ברשותי', הינו על ידי האמות ששרויות בתוכי, או ממה שחטאתי בגלגול זה, או קדם, ונשאר בי הרשם. 'דחזיתיה' - שהרגשתי בו ולא דחיתיו. 'ודלא חזיתיה' - שלא הרגשתי כלל. 'דבערתיה' - ששבתתי בתשובה. 'ודלא בערתיה' - שלא שבתתי בתשובה. 'לבטיל ולהוי הפקר פעפרא דארעא' - הריני מגלה דעתי שלא יהיה סבה להחטיאני, בטל הוא - ואני נקי ובר לבב לעבודת ה'.

'חייב אדם לטהר עצמו ברגל'

מובא בגמרא (קדושין מא ע"א): 'חייב אדם לטהר עצמו ברגל'. והביא זאת הגאון החיד"א זי"ע, בספרו 'מורה באצבע' (אות רצ): שעל האדם לטבל במקנה, ולכונן לקבל את הקדושה

העליונה שמתגלה בליל הסדר. כמו כן על האדם לטהר לבו ורעיוניו וכל ארוותיו, פי עקר טהרת הפלים, הם כלי הנפש שהם אברי הגוף, שבהם השאור שהוא היצר הרע. עוד כתבו בספרים הקדושים שיעשה הגעלה למצחו על ידי דמעות שיתודה על עונותיו, ואזי תעלה לו הטבילה שטובל אחר כך, וכמו שמועילה השטיפה שאחר ההגעלה.

בספר הקדוש 'קב הישר' (פרק ז) כתב: 'הכלל העולה, כי בעור חמץ מורה על החרות מסטרא אחרא. ואם פן חיוב גדול באותו הפעם, שצריך לרחץ בחמין כדרך השבויים היוצאים מבית השבי מרחיצין אותן בחמין. וכתב עוד 'שקבלה בידו שכל אשר טורח האדם לכבוד יום-טוב של פסח ויגע בזה - הורג את המזיקין שנקראו 'נגעי בני אדם'. והעוסק בטרדת המצוה של ימי הפסח, מתקן הוצאת זרע לבטלה' עד כאן.

בענין קדשת ליל הסדר

ליל הסדר נקרא יום, כמו שכתוב (שמות יג, ח): 'והגדת לבנך ביום ההוא', ובאור החיים הקדוש שם כתב: 'פי הלילה ההוא יום יקרא ולא לילה, והוא אומרו (תהלים קלט, יב): 'ולילה פיום יאיר', ולא חש ששתטעה לומר 'יום' ממש וכו'. ואולי פי סמך 'ביום ההוא' עם 'והגדת', פי גם נס זה בכלל מצות הגדה. עד כאן לשון קדשו. הינו לדבריו, ממצות ההגדה - להדגיש פרט זה, ובזהר הקדוש (שמות לח ע"א) איתא, שבזמן יציאת מצרים, היה אותו הלילה מאיר להם פיום בתקופת תמוז.

הגר"א זי"ע מסביר בזה את השאלה הראשונה ששואלים: 'מה נשתנה הלילה הזה מפל הלילות', שרב המצוות שנוצטונו לעשותן - פיום, וזו - מצותה בלילה, פיון שהיה 'פיום' וקוראים בו ההלל, אף על פי שמצות הלל פיום, וכמו שאמרו רז"ל (מגלה כ' ע"ב), כאן הלילה - פיום. בסדור הארז"ל לרבי

קאפיל, כתב, שבכל הלילות חצי הראשון הוא דין וכו', והלילה הזה פלו רחמים.

בספר 'פרקי דרבי אליעזר' (פרק לב), ובזהר הקדוש (תולדות קמב ע"א), ובתרגום יונתן פרושת תולדות, מובא, שפעדת ב' גדיי עזים שהביא יעקב אבינו, עליו השלום, לאביו יצחק אבינו, עליו השלום, היה בליל ט"ו - ליל הסדר.

וזו לשונו בפרקי דרבי אליעזר (פרק לא): 'הגיע ליל יום טוב הפסח, וקרא יצחק לעשו בנו הגדול, ואמר, בני, הלילה הזה העליונים אומרים שירה, הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים, היום הזה ברפת טללים. עשה לי מטעמים עד שאני חי אברכה, ורוח הקדש משיבה אותו ואומרת, אל תלחם את לחם רע עין. הלך להביא ונתעכב שם, אמרה רבקה אל יעקב, בני, הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים, הלילה הזה העליונים אומרים שירה, עשה מטעמים לאביך ויאכל, עד שהוא בעודו חי - יברכה'.

ובשל"ה הקדוש (ענין ליל הסדר) כתב, סעודת לילה זה היא כמין סעודה רוחנית פעין מטעמי יצחק, ורמז ודגמה לסעודת עורו של לונתן.

הכח העצום שיש בליל הסדר

בספר 'שיחות התחזקות' (הכנה לפסח תשנ"ח) כתב, שבליילה זה השם יתברך נותן את הכח של 'הבן שואל' ואת הכח של כהן גדול, שיש לו את התפלה בדרגה גבוהה מאד, וכתוב בספרים הקדושים, שבליילה זה אפשר לפעל דברים נפלאים עם כל בקשה - לפני ערבית, בזמן תפילת ערבית ובהלל של ערבית.

ובעת ההליכה לסדר, ובעת הסדר, ובעת הסעודה, ובהלל ולאחר הסדר, בכל בקשה, אפשר לפעל דברים נפלאים, שהרי בליל הסדר פתוחים כל השערים למעלה, וממילא, כל קול שבר ישראל זוכה לשלח בליילה זה, הרי זה רכוש עצום ונפלא שזוכים לרכש לכל השנה.

הירושה הקדושה והטהורה

בלילה הקדוש הזה, נתן יצחק אבינו ליעקב אבינו את הירושה הקדושה והטהורה של (בראשית כו, כב): "הקול קול יעקב", שעל זה אמרו חז"ל הקדושים, שפלל ישראל מתגאין בירושתו, ותפסו אומנות אבותם בידיהם. וכתוב "הקל" חסר, לרמז בזה, כמו שכתוב (תהלים קב, יח): "פנה אל תפלת הערער" - הן התפלות של הדורות הנמוכים, אפילו כאשר המצב הוא של 'ריח בגדיו', כמו שאיתא בגמרא (סנהדרין לו ע"א) על הפסוק (בראשית כו, כז): "וירח את ריח בגדיו" - 'אל תקרי בגדיו, אלא בוגדיו', אף על פי כן, נותן השם יתברך לכל אחד את הכח העצום של "השמיעני את קולך פי קולך ערב" (שה"ש ב, יד), אפילו כאשר נמצאים במצב של מ"ט שערי טמאה, בכל זאת, הקול הקדוש של כל אחד מ ישראל, הוא כח עצום ונפלא שהוא נשאר בתוקפו ובעריבותו ומתיקותו וחיבתו העצומה אצל אבינו שבשמים, והוא עולה למעלה למקומות גבוהים מאד.

ואור זה, השם יתברך מגלה בכל שנה ושנה, בליילה הקדוש של ליל הסדר, שאז השם יתברך משפיע את הנכנס עמו ריח גן עדן - בכל בית ובית, אפילו במצב של 'בוגדיו', כל בית מ ישראל זוכה להתעלות, ולהיות מלא בריח גן עדן בדרגה של קודש הקדשים,

בדרגת הכהן הגדול הנכנס לפני ולפנים

כתב המהר"ל, שהטעם (מנהג אחינו האשכנזים) שלובשים קיטל - פי כל אחד זוכה להיות בדרגה של הכהן הגדול הנכנס לפני ולפנים, וממילא כל בית זוכה להיות בדרגה של קודש קדשים, וכל אחד זוכה להביא את ריח הקטרת. ואז הזמן להשתמש בכח של הקול יפה לבשמים - זה הזמן להשמיע את קולנו אל השם יתברך, זה הזמן של תפלה קצרה, שהכהן הגדול נכנס להתפלל לפני ולפנים,

כּבִּיכוֹל - כּל הַבְּרִיאָה כּוֹלָה מִמְתִּינָה בְּזוּיָתָּה, כִּי הַעֲנִי מִבְּקֵשׁ מִמֶּנִּי.

וְאַחַד מִהַעֲנִינִים שֶׁל 'תּפִּלָּה לְעֲנִי', הוּא, בְּאִשֶּׁר הַעֲנִי מִגִּיעַ אֶל הַעֲשִׂיר, הוּא שׁוֹפֵף לְפָנָיו אֶת מַעֲמָקֵי לְבוֹ, וְזֶהוּ כַח שֶׁל שִׂיחָה, בְּכַחֲנִית "לְפָנַי ה' יִשְׁפָּךְ שִׂיחוֹ", שֶׁרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁנִּבְקֵשׁ בְּאִפְּן שֶׁל שִׂיחָה וְהַשְׁתַּפְּכוּת, לֹא עִם רְמִזִּים וְלֹא עִם קְצוּרִים, אֲלֵא כְּעֲנֵי הַמְּבַקֵּשׁ וְשׁוֹפֵף אֶת לְבוֹ בְּפִתְחָה, וּבִפְרָט בְּדוֹרְנוֹ, בְּעַקְבֵּתָהּ דְּמִשִּׁיחָה, שֶׁאֲמָרוּ עָלָיו הַצַּדִּיקִים זִי"ע, שֶׁהוּא בְּכַחֲנִית "וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֶה לְפָנֹת עָרֵב" (בְּרֵאשִׁית כד, סג) - "לְפָנֹת עָרֵב" הוּא עַקְבֵּתָהּ דְּמִשִּׁיחָה, שֶׁהַעֲצָה הִיא - "לְשׁוּחַ בְּשָׂדֶה", לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה וּדְבוּרִים לְפָנַי הַשֵּׁם.

לְהַרְגִישׁ אֶת מַה שֶׁחָסֵר לָנוּ

עֲנֵן נוֹסֵף שֵׁישׁ ב'תּפִּלָּה לְעֲנִי', הוּא הַרְגֵּשׁת הַחֲסָרוֹן, שֶׁרְצוֹן הַשֵּׁם שֶׁנִּשְׁתַּדֵּל בְּעֵת הַבְּקָשׁוֹת, לְהַרְגִישׁ כִּמְהָ שִׂיחוֹת - אֶת מַה שֶׁחָסֵר לָנוּ, אֶת הַעֲנִיּוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחֲנִיּוֹת, שֶׁמַּעֲקָרֵי הַתְּגַבְּרוּת הַיָּצֵר הוּא בְּזֶה שֶׁמַּעֲלִים וּמְסַתֵּיר מִבֶּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יַרְגִישׁ אֶת מַה שֶׁחָסֵר לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַיָּצֵר יוֹדֵעַ, שֶׁבְּרַגַע שֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל יַרְגִישׁ אֶת מַה שֶׁחָסֵר לוֹ, אֲזִי יוּכַל לְפַעֵל עַל יְדֵי בְּקָשׁוֹתָיו, וְיוּכַל לְהַצְלִיחַ וּלְהַתְעַלּוֹת בְּהַתְמַדּוֹת הַתּוֹרָה, בְּקִדּוּשׁ הַתּוֹרָה, בִּיגִיעַת הַתּוֹרָה בְּרִצְיָפוֹת, בְּאַהֲבַת הַתּוֹרָה, בְּחֻשְׁקַת הַתּוֹרָה, בְּהַשְׁגַּת חֵלֶק הַתּוֹרָה שְׁלוֹ, בְּפְרָט בְּזִמְנֵי זֶה שֶׁנִּדְּוִנִים בּוֹ עַל הַתְּבוּאָה, וּב'תְּבוּאָה' נִכְלָל חֵלֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה הַבָּאָה, מִמִּילָא כְּעֵת הוּא הַזְּמַן לְבַקֵּשׁ שֶׁנִּזְכָּה לְרַכֵּשׁ אֶת כָּל חֵלְקֵי הַתּוֹרָה הַשְּׂיָכִים לָנוּ.

הַשּׁוּנָא הַגְּדוֹל שֵׁישׁ לְאָדָם

רְצוֹן ה' שֶׁנִּבְקֵשׁ מִלְּפָנָיו, כִּמוֹ מִי שֶׁמַּרְגִישׁ שְׁעוֹמֵד לְנִגְדוֹ 'הַשּׁוּנָא הַגְּדוֹל שֵׁישׁ לְאָדָם', כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הַקְּדוּשׁ 'מִסְלַת יִשְׂרָאֵל' שֶׁזוֹ הַהַרְגֵּשָׁה שֶׁצָּרִיף לְהַרְגִישׁ עַל הַיָּצֵר הַרָּע, וְכִמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרֵאשִׁית ה' ע"א): 'לְעוֹלָם

וּתְפִלָּה זוֹ הִיְתָה בּוֹקֶעַת רְקִיעִים מִמָּשׁ, וְעַל יָדָהּ נִשְׁפָּעוּ הַשְּׁפָעוֹת עֲצוּמוֹת לְכָל הַשָּׁנָה כְּלָה. וּבְלִילָה הַזֶּה נִשְׁפָּעַת עַת רְצוֹן עֲצוּמָה כָּל כָּף, שֶׁאֲפִילוֹ דְּבָרִים שֶׁנִּגְזְרוּ וְנִחְתְּמוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, אֲפִשֶׁר לְבַטֵּל אֶת הַכָּל עַל יְדֵי שֶׁמְבַקְשִׁים רַחֲמִים.

קַחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים

זֶה הַכַּח שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מִשְׁפִּיעַ לָנוּ בְּלִילָה הַזֶּה בְּתוֹךְ הַמַּצָּה הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר הִיא לְחֵם עֲנִי, 'שְׁעוֹנֵן עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה' - מְלַבֵּד מַה שֶׁהִיְתָה מֵאֲכָל עֲנִיִּים, [כִּי הַמַּצָּה מִשְׁבִּיעָה לְזִמְנֵי רַב]. וְזֶה כּוֹלֵל אֶת הַחֵלֶק שֶׁל רַבּוּי בְּקָשׁוֹת, שֶׁנִּכְלָל בְּמֵאֲמַר חז"ל: 'קַחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים'. וּבְעֵת הַהֲכָנָה לְפָנַי אֲכִילַת הַמַּצָּה, וּבְעֵת אֲכִילַת הַמַּצָּה, וּלְאַחֲרֶיהָ - אֲזִי הוּא הַזְּמַן שֶׁל 'עוֹנֵן עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה'. לֹא לְהַסְתַּפֵּק ב'קַחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים' בְּלִבְד, אֲלֵא חז"ל הַקְּדוּשִׁים דִּיקוּ בְּלִשׁוֹנָם הַזֶּה, וְהוֹסִיפוּ תַבַּת 'הַרְבֵּה', לְהוֹרוֹת, שֶׁבְּזִמְנֵי הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה, עָלֵינוּ לְבַקֵּשׁ בְּאִפְּן שֶׁל לְשִׁפּוֹף תְּפִלוֹת בְּעוֹשֶׁר, לְהַרְבּוֹת בְּבְקָשׁוֹת וּתְחִינּוֹת לְפָנַי ה'.

לְחֵם עֲנִי - שֶׁהַתְּפִלוֹת תְּהִינָה בְּאִפְּן שֶׁל 'תּפִּלָּה לְעֲנִי'

עֲנֵן נוֹסֵף נִכְלָל בְּפִשְׁט שֶׁל לְחֵם עֲנִי, עֲנִי כְּפִשׁוּטוֹ, הֵינּוּ שֶׁהַתְּפִלוֹת שְׁעוֹנֵן וּמְבַקְשִׁים בְּשַׁעַת הַיּוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח, תְּהִינָה בְּאִפְּן שֶׁל 'תּפִּלָּה לְעֲנִי'. וּבַזֶּהר הַקְּדוּשׁ (פְּרַשְׁת בְּלֶק קְצָה ע"א) כְּתוּב, שֵׁישׁ כִּמְהָ אוֹפְנִים שֶׁל תְּפִלוֹת, יֵשׁ 'תּפִּלָּה לְמֹשֶׁה' וְיֵשׁ 'תּפִּלָּה לְעֲנִי', וְהַמַּעֲלָה שֶׁבְּכֵלֶן הִיא 'תּפִּלָּה לְעֲנִי' - שְׁעוֹטְפַת כָּל הַתְּפִלוֹת כְּלָן, וְעָלֶיהָ אוֹמֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל הַמְּלָאכִים וְהַשְּׂרָפִים, כּבִּיכוֹל אֲנִי פּוֹנֵה עֲצָמֵי מִכָּל עֲסָקִי וְאֲנִי עוֹסֵק בְּדַבָּר שֶׁהוּא חָבִיב עָלַי בְּיוֹתֵר, ב'תּפִּלָּה לְעֲנִי', שֶׁזֶה הַכְּלִי הַיָּקָר וְהַחָבִיב בְּיוֹתֵר שְׁלִי, הַלֵּב הַנִּשְׁבָּר - 'מֵאֲנִין תְּבִירִין', וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר

יִרְגִּיזוּ אָדָם יִצַר הַטוֹב עַל יִצַר הָרָע, וּבִאֲפֶן כְּזֶה לְגִשְׁתׁ לַתַּפְּלָה, לֹמַר לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'הַיִּצָר רוּצָה לְגֹזֵל מִמֶּנִּי נִתְחִים קְדוּשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתַפְּלָה, שֶׁל הַשְּׂגוֹת בַּתַּפְּלָה, בְּרִכּוֹת, שְׁחִרְיָת, מִנְחָה, עֲרֻבִית, הוּא מִקְטִין אוֹתִי - שֶׁלֹּא תִהְיֶינָה לִי הַשְּׂגוֹת אֲמִתִּיּוֹת בְּסוּר מִרַע, וּבִמְדוּת טוֹבוֹת'. עֲלִינוּ לֹמַר: 'אָבָא! הַיִּצָר מְשַׁכֵּיחַ מִמֶּנִּי כָּל הַזְּמַן, שֶׁלֹּא אֶזְכּוֹר שֶׁהַתַּכְּלִית שֶׁלִּי בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא לְזַכֵּךְ אֶת הַמְדוּת שְׁלִי. וְכָל יַחֲדִיד הוּא עוֹלָם מְלֵא, וּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ הוּא שׁוֹבֵבֵךְ מִמֶּנּוּ עַל כָּל הַחֲלָשׁוֹת, הַקְּשִׁיִּים וְהַמְדוּת שֶׁלֵּנוּ בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, הַמִּיֻּחָדִים לָנוּ, שֶׁנִּזְכָּה לְהַתְגַּבֵּר עַל הַיִּצָר הַמְּסַבֵּב אוֹתָנוּ, בִּאֲפֶן שֶׁל 'סְבוּנִי גַם סְבֻבֹנִי' (תְּהִלִּים קיח, יא), וְאִין לָנוּ מְנוּחָה מִמֶּנּוּ, וְכַעַת הַזְּמַן לְזַכּוֹת לְהִבָּא לְהַרְגֵךְ הַשֵּׁם לְהַרְגוֹ' (בְּרִכּוֹת נח ע"א), עַל יְדֵי כָּל בְּקִשָּׁה.

תקון הקדוש בכוס ראשון

מִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה, זַכְּנוּ לְזַכֵּךְ שְׁבִרוּחַנִיּוֹת, אֲפִילוֹ אִם הַהֲתַחֲלוֹת קִשּׁוֹת - מִכָּאן וְאֵילָךְ יִעֲרֹב לָכֶם, זַכְּנוּ לְגַאֲלָה וּלְחִירוֹת אֲמִתִּיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַרֵב הַקְּדוּשׁ בְּעַל הַיְחִידוּשֵׁי הַרִּי"ם, זִי"ע, שֶׁהַגְּאֲלָה הַרְאֵשׁוֹנָה שֶׁנִּגְאָלוּ כָּלֵל יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הִיְתָה וְיָמַת מְלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּאֲנַחוּ בְּגִי יִשְׂרָאֵל' (שְׁמוֹת ב, כג), הִינּוּ רַק לְאַחַר שְׁוִיָּמַת מְלֶךְ מִצְרַיִם, וְהַקְּלָפוֹת נִחְלָשׁוּ מְעַט - אֲזַי הִבִּינוּ עַל מַה יֵּשׁ לְהִאָּנֵחַ, מִפְּנֵי שֶׁקִּדְּמָה לָזֶה לֹא יָדְעוּ בְּכָלֵל, שֶׁהַיִּצָר גּוֹזֵל מֵהֶם אֶת הַהֲפָרָה בְּעִנְיֹת שְׁלֵהֶם.

וְזֶה הִיָּה הַלְּשׁוֹן הַרְאֵשׁוֹן שֶׁל גְּאוּלָּה: "הַמוֹצֵיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבִלוֹת מִצְרַיִם" (שְׁמוֹת ו, ז), שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְסַבֵּל אֶת הָרָע, מִמִּילָא לְפָנֵי קְדוּשׁ בְּכּוּס רֵאשׁוֹן שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הַלְּשׁוֹן "וְהַמוֹצֵיאִתִּי" אֲפָשָׁר לְבַקֵּשׁ וְלַפְעַל: "אָבָא! זַכְּנוּ שֶׁלֹּא נוּכַל לְסַבֵּל שׁוּם מִחֲשָׁבָה, דְּבִוּר אוֹ מַעֲשֵׂה, שֶׁלֹּא מְבִיא לָךְ נִחַת רוּחַ בְּשִׁלְמוֹת, זַכְּנוּ לְהִיּוֹת מִ"אוֹהֲבֵי ה'" שְׁנֵאוּ רַע" (תְּהִלִּים צו, י), שֶׁנִּשְׁנֵאוּ אֶת הָרַע שְׁרוּצָה לְהַתְגַּבֵּר עֲלֵינוּ. שֶׁכָּכֵל שֶׁמִּרְאָה שֶׁזֶּה מִפְּרִיעַ לוֹ וּמִצָּר לוֹ, וְאִין לוֹ מְנוּחָה מִהַיִּצָר - כִּף הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ קְרוֹב אֵלָיו וְשׁוֹמֵעַ לוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד, ז): "כִּי מִי גוֹי גְּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרוֹבִים אֵלָיו כִּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קְרָאנוּ אֵלָיו", וּבַתְּרַגּוּם כְּתוּב: 'בְּכָל עֵידֵן דְּעַקְתִּין לִיה' - בְּכָל זְמַן שֶׁצָּר לוֹ.

וּבְלִיל הַסֵּדֶר, הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מְשַׁפִּיעַ יְצִיאַת מִצְרַיִם לְכָל מִי שֶׁמִּרְגִּישׁ שֶׁהוּא בְּגִבּוּל שְׁעַר הַחַמִּישִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲצֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת יב, ט): "וְלֹא יָכְלוּ לְהַתְמַהֵּמָה", וְיָדוּעַ מַה

יִרְגִּיזוּ אָדָם יִצַר הַטוֹב עַל יִצַר הָרָע, וּבִאֲפֶן כְּזֶה לְגִשְׁתׁ לַתַּפְּלָה, לֹמַר לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'הַיִּצָר רוּצָה לְגֹזֵל מִמֶּנִּי נִתְחִים קְדוּשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתַפְּלָה, שֶׁל הַשְּׂגוֹת בַּתַּפְּלָה, בְּרִכּוֹת, שְׁחִרְיָת, מִנְחָה, עֲרֻבִית, הוּא מִקְטִין אוֹתִי - שֶׁלֹּא תִהְיֶינָה לִי הַשְּׂגוֹת אֲמִתִּיּוֹת בְּסוּר מִרַע, וּבִמְדוּת טוֹבוֹת'. עֲלִינוּ לֹמַר: 'אָבָא! הַיִּצָר מְשַׁכֵּיחַ מִמֶּנִּי כָּל הַזְּמַן, שֶׁלֹּא אֶזְכּוֹר שֶׁהַתַּכְּלִית שֶׁלִּי בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא לְזַכֵּךְ אֶת הַמְדוּת שְׁלִי. וְכָל יַחֲדִיד הוּא עוֹלָם מְלֵא, וּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ הוּא שׁוֹבֵבֵךְ מִמֶּנּוּ עַל כָּל הַחֲלָשׁוֹת, הַקְּשִׁיִּים וְהַמְדוּת שֶׁלֵּנוּ בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, הַמִּיֻּחָדִים לָנוּ, שֶׁנִּזְכָּה לְהַתְגַּבֵּר עַל הַיִּצָר הַמְּסַבֵּב אוֹתָנוּ, בִּאֲפֶן שֶׁל 'סְבוּנִי גַם סְבֻבֹנִי' (תְּהִלִּים קיח, יא), וְאִין לָנוּ מְנוּחָה מִמֶּנּוּ, וְכַעַת הַזְּמַן לְזַכּוֹת לְהִבָּא לְהַרְגֵךְ הַשֵּׁם לְהַרְגוֹ' (בְּרִכּוֹת נח ע"א), עַל יְדֵי כָּל בְּקִשָּׁה.

תקון אכילת מצה

הַרְמ"ק הַקְּדוּשׁ זִי"ע כָּתַב (בְּפִרוּשׁוֹ 'אוֹר יָקָר' לְזַהַר הַקְּדוּשׁ ח"ג רִיד ע"ב), שֶׁאֲכִילַת מִצָּה הוּא תְּקוּן לְהוֹצֵאֵת זֶרַע לְבִטְלָה, שֶׁבְּמִצָּה יֵשׁ גַּם כֵּן קְדֻשַׁת תְּרוּמָה, שֶׁכָּל פְּרוּר מִהַמִּצָּה מְקַדֵּשׁ אֶת הָאָדָם מְאֹד מְאֹד, וּמִרְפָּא אוֹתוֹ, וְנִקְרָאת הַמִּצָּה 'נְהִמָּא דְאַסּוֹתָא' - לְחֵם שֶׁל רְפוּאָה, וְנִקְרָאת גַּם נְהִמָּא דְמַהִימְנוּתָא - לְחֵם שֶׁל אֲמוּנָה.

בְּמַתְנֵה שֶׁל הַמִּצָּה, נִכְלָל גַּם כֵּן מַלְשׁוֹן מִצָּה וּמְרִיבָה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן מְלַחְמָה, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מְאִיר לְמַבְקָשִׁים [עַל יְדֵי קְדֻשַׁת הַמִּצָּה], שֶׁיִּרְגִּישׁוּ אֶת הַמְּלַחְמוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ רוּצָה לְזַכּוֹת אוֹתָנוּ, וְעַל יְדֵי שֶׁנִּרְגִּישׁ אוֹתָן וּנְבַקֵּשׁ, נִזְכָּה לְהַתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶן בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ.

תקון אכילת מרור

בְּעַת אֲכִילַת הַמְּרוֹר אֲפָשָׁר לְבַקֵּשׁ מַה שֶׁזוּ"ל הַקְּדוּשִׁים מְגַלִּים לָנוּ, שֶׁחֲסָה תְּחִילַתוֹ מְתוּק וְסוּפוֹ מַר, וְזֶה הַזְּמַן לְבַקֵּשׁ: אָבָא! אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁהַיִּצָר מְגִיעַ אֵלֵינוּ בְּפֶה רָךְ. תַּחֲלַתוֹ מְתוּק, אָבָל אָבָא שְׁבִשְׁמִים! הָאֵר בְּנוּ

היום טוב הקדוש בפרט, שפך ממש עובר על כל אחד מישראל, הינו בכל פרט ופרט מעבודת השם. וכמו שכתב הרב הקדוש בעל השפת אמת זי"ע, שבכל ענין של עבודת השם יש חמשים שערים של טמאה, וכאשר נמצאים כבר בגבול, ושאי אפשר להושע מעצמנו, ומרגישים שרק ה' יכול להושיענו - אז זוכים לגאולה.

הסבה והסימן לזכות לגאולה

כאשר אדם רואה שעברה עוד שנה ועוד שנה, ולא הצליח בשלמות כרצונו ולא התעלה כראוי בתקון המדות ועבודת השם שלו, אלא אדרבה! ירד עוד יותר, זו הסבה והסימן לזכות לגאולה, פי ברגע שחדורים באמונה, שאני מצדי אני מסגל ורק אל ה' עיני נשואות, הוא הזמן הטוב ביותר להגאל בענין זה, והדרך לזכות לבהירות היא על ידי רבוי הדבורים של השתפכות ושיחה לפני ה', בבחינת "ולפני ה' ישפך שיחו".

וכך דרשו את מה שאמרו רבותינו ז"ל (פסחים ח' ע"ב): בודק את החמץ עד מקום שיזדו מגעת, והשאר מבטלו בלבבו, כלומר, עקר בטול כל החמץ - על ידי בלבבו, איזו עבודה שפלב? הוי אומר זו תפלה (תענית ב' ע"א). ועל הרצונות עצמם יש להתפלל הרבה להחשיב אותם, וכמו שאמר האבני גור' זי"ע, שמי שיש לו תשוקה לתורה ולמצוות, אזי הוא ערב שהגיהנם לא יקבל אותו, ואפילו אם הוא יקבל אותו, אזי הוא יפלוט אותו כחץ מקשת.

מאשפות ירים אביון

וכעת הוא הזמן לבקש מהשם יתברך שירים הרצונות שלנו, "מאשפות ירים אביון" (תהלים קיג, ז) - אביון תאב לכל דבר, אפילו לאשפות הרבה, ואנו מבקשים מהשם יתברך שיהיו לנו ההשתוקקות וההבנה איך לגשת לארבעת ימי הבקור לפני פסח, ליום טוב עצמו, להבין

שאמרו, שאם היינו נשארים רגע קט, לא היינו יכולים לצאת משם חס ושלום לעולם. וענין זה שיד בכל פרט ופרט בעבודת השם, בפני עצמו, הינו ברגעים שזוכים להגיע להרגשה שאין לי שום אפשרות להצליח בזה בכחות עצמי, מרגישים בתכלית הבהירות - שרק אל השם יתברך עיני נשואות, וזוכים להיות בהרגשה שכל המציאות והעצמיות פונה ומיחלת אל השם יתברך, שיושיענו בענין זה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ספ"ה נב ע"ב): 'אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו, אין יכול לו'.

הזמן המסגל ביותר להושע

וזה הזמן המסגל ביותר להושע במהירות ובנקל - באפן הטוב ביותר, וכמו שמבאר בספרי הצדיקים הקדושים זי"ע, שכמו בגלות מצרים עברה שנה ועוד שנה, חמשים שנה, מאה שנה, מאתים שנה, ולא זו בלבד שלא יצאו משערי הטמאה, אלא עוד השתקעו וירדו עוד ועוד, שער מ, מ"א, מ"ב וכו' עד שהגיעו אל שער המ"ט.

ובחיצוניות הענין היצר הרע יכול להרעיש: "איך נאמר שבשנה הזו יהיה איזה שנוי, הרי כבר עברו הרבה שנים, ולמרות שינדעו שלילה זה שמור לגאולה - דבר לא השתנה אלא עוד יותר השתקעו בטמאה!" והיצר היה מיאש שגם בשנה זו, בודאי לא יהיה שום שנוי, ואדרבה, בשנים שעברו היה יותר מקום לחשב שיוכלו להגאל, שהרי עדין לא היו שקועים כל כך בטמאה, ובכל זאת לא נגאלו, אם כן, בשנה זו ששקועים הרבה יותר, אין מה לחשב על גאולה.

אבל האמת בדיוק הפוכה, שדוקא שעברו כל כך הרבה והידרדרו עד הדיוטא התחתונה והגיעו לסוף שער המ"ט - זה גופא הסבה לישועה ולגאולה השלמה, מפני שלא יכלו להתמהמה יותר, ורצון ה' שנזכר זאת תמיד בעת קיום מצות זכירת יציאת מצרים, ובכל

את המשמעות של כל תפלה, ושל כל תבה של התורה הקדושה, ושל כל דבר קטן בחנוך הילדים, שהשם יתברך ירומם את הרצונות שלנו, מפני שבאשר חסרה חשקות לעשיית רצון השם, מחפשים חשקות בהבלים. וכפי מה שהשם יתברך ירומם את הרצונות שלנו, שיהיו רק אל עשיית רצונו יתברך, כך נזכה לצאת מכל התאוות השפלות.

והכל תלוי בבקשות ובתפלות שנוזכה לחטוף בלילה הקדוש הזה, מפני שאמרו חז"ל (פסחים קטו ע"א): 'לפי דעתו של בן - אביו מלמדו', הינו כפי ההישגים והידיעות של הברון שעליהם הוא מבקש, כך אביו מלמדו, ואף באשר אין לנו דעת, על זה גילו לנו חז"ל הקדושים, שיש לנו את הכח העצום של תפלה קצרה, שדי לבקש ולומר: "צרכי עמך מרבים ונדעתם קצרה", כלומר, על זה גופא יש לנו לבקש ולומר: "אבינו שבשמים אנו יודעים שאנו עניים ואביונים, היצר הרע רוצה להתגבר עלינו, הוא רוצה לגזל אותנו בכל מיני ענינים, שאין לנו אפילו השגה בהם, כי הרי הנשמה של כל אחד ואחד מאתנו באה עם שליחות מיוחדת עצומה ונפלאה, שרק היא יכולה לפעל, עם מחשבה, רצון, דבור ומעשה, לנו אין דעת להעריך ולקרב ולשמוח על כל משהו שאנו זוכים, ממילא על זה גופא אנו מבקשים, שדעתנו קצרה, על כן, אבינו שבשמים! תן לנו דעת כדי שיהיה 'לפי דעתו של בן - אביו מלמדו', תן לנו לפי מה שאתה יודע, שהרי אתה יודע היטב מה הם צרכי כל אחד ואחד מאתנו, על כן תן לנו את המתנה של: "את פתח לו". שהשם יתברך יפתח לנו את הדעת, שגלוי וידוע לפניך, שפנימיות רצוננו לעשות את רצונך, ועל כן אבינו עזרנו, שתפתח לנו את השערים לידע מה להשיג, מה לרצות, מה להחשיב ומה ליקר".

וזוהו "תפלה לעני כי יעטוף" (תהלים קב, א), שהעני עוטף את כל התפלות, עם העניות

שלו, שאומרים אל השם יתברך: הננו עניים, אין לנו אפילו משג על גדל עניותנו, ורק אתה ה' יודע את עניותנו, על כן אבינו, הוציאנו מהשפלות שלנו, "מאשפות ירים אביון, להושיבי עם נדיבים" (תהלים קיג, ז), תן לנו נדיבות לב לעבודת ה', שתתגלה בנו המטבע של אש שחקוקה בנו מאבותינו.

גדל הכח העצום של כל תפלה בחדש ניסן
וכמה שמרבים להתפלל בימים אלו באפן של תפלת חנה שהרבקה להתפלל, וכפי מה שמאמינים שכל תפלה פועלת - כך זוכים לפעל, אין לנו משג בגדל הכח העצום של כל תפלה בחדש ניסן, שהצירוף של שם הוי"ה ברוך הוא שמאיר בחדש ניסן, הוא הוי"ה פשוט באפן ישר - שכלו רחמים, ושנהשמות מתפללות בעבורנו, ואנו מתפללים עבורן בימים אלו, אתר פרשת הנשיאים, כמסודר בסדורים.

כל תפלה היא רוח עבורנו ועבור כל הדורות. וכמו שמובא בשם הרב הקדוש רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, שמעקרי היצר הרע הוא היצר הרע של קמצנות, ובין הדברים של קמצנות, נכלל גם הענין של קמצנות בדבורים שמדברים אל השם יתברך. והשם יתברך מתחנן אלינו באמרו (תהלים פא, יא): "הרחב פיך", ופרשו רש"י, ורבי אברהם בן עזרא זי"ע, שאל ככל אשר תוכל בכל הכח, ואמלאהו מיד.

שמחת יום טוב ביחד עם האמללים

ענין נוסף הוא מה שמבאר ברמב"ם ובשלחן ערוך, בגדל המצוה הקדושה, של שמחת יום טוב, שעל זה צריך להתפלל הרבה, שנוזכה לשמחת יום טוב. וברמב"ם מוסיף, שאסור לאדם "שיהיה נועל את חצרו", דהינו שאינו זוכר את העניים והאומללים [כנזכר לעיל בענין קמחא דפסחא]. וזה לא כמו שנראה לאדם בחיצוניות, שאם הוא רוצה

חיים: דע לך שכל אחד מבני הישיבה תורם כחמשים מטות אם לא יותר... וכשהתפלל הלה, הכיזד? השיבו החפץ חיים: 'דע לך, שבכח למוד התורה של בני הישיבה נצולים כמה וכמה אנשים מחלי וממיתה, כי מרבה תורה - מרבה חיים' (עין בספרנו 'שיחות חיווק' על בראשית עמוד מח).

כי כל דבור של תורה משפיע שפע עצום של חסדים, וידוע מה שאמרו רבותינו ז"ל (מגלה יח ע"א): 'מלה בסלע משתוקא בתרין'. מה שמקבל שָׁכַר על מילה טובה שאומר בעדיד וכיזא בהם, מקבל שָׁכַר פי שנים - בשעה ששותק על מה שצריכים לשתק, ועל כל רגע שעוצר עצמו מקפדנות בביתו ובכל מקום, בפרט בימים אלה של ערב פסח, כשהוא עיף ומתש, אזי על ידי כל התאפקות מתוך התגברות על היצר שמתגבר עליו, הוא זוכה לעזר ולסייע לאלפי יהודים, הרבה יותר מאשר היה מתרוצץ כל היום בעשיית חסדים בפעל.

עזרה לזולת על ידי תפלה

וענין נוסף בחסד לאחרים, הוא על ידי תפלה, מאחר שהזמן מסגל מאד לבקש על כלל ישראל, מפני שבניסן נשפע שפע עצום של גאולה פרטית וגאולה כללית, וממילא כל תפלה שאפשר לזכות עבור יהודי אחר, אין לנו משג כמה דברים נפלאים אפשר לפעל על ידה. וכל דבור שאומרים בלילה הקדוש של ליל הסדר, הכל מלא תפלות ובקשות, כמו שבארו צדיקים זי"ע על מה שאמרו חז"ל (פסחים קט ע"א): 'ממהרים בקדוש כדי שלא ישנו התינוקות', הינו שכל אחד מבקש מהשם יתברך שיקדש אותו בכללות ובפרטות, כדי שלא ישן בשנת הגלות, ונהיה באפן של "עורו ישנים מתרדמתכם", שה"לבי ער" - יתגבר על "אני ישנה", כל דבור ובקשה כאלו בליל הסדר, יכולים לפעל דברים עצומים ונוכחים.

לשמוח בשמחת יום טוב, הוא צריך לשכח ממה שנעשה בעולם, אבל מבאר ברמב"ם - הפוף, שהדרך לזכות לשמחת יום טוב, הוא על ידי שזוכרים את האמללים ומרי הנפש, וכמו שאמרו רז"ל במדרש (תנחומא ראה יח): אמר הקדוש ברוך הוא, אם יש לך ארבעה בני בתים יש לך 'ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך', ואני יש לי ארבעה בני בית - 'והלוי והגר והיתום והאלמנה' שלי, וכלן בפסוק אחד, אם אתה משמח את שלי ואת שלך בבית, בימים טובים שנתתי לך, אף אני משמח את שלי ואת שלך בבית הבחירה; ובנדאי שבאור הענין באפן פשוט, לפתח את הלב והיד כמה שאפשר ולעזר בגוף ובקמון.

ומספרים על הרב הקדוש רבי חיים מצאנז זי"ע, שאף פעם לא היה לו גביע מכסף בליל הסדר [ולא קשויים בסכה בסכות], מפני שלפני החג חלק את כל מה שהיה לו, ומשפן את כל כלי הכסף שבביתו כדי שיהיה לו לחלק צדקה לאחרים, וזאת היתה דרך החרות הגדולה ביותר עבורו. ורק כוס זכוכית פשוטה נשארה לו, בגלל שחלק הכל לנצרכים.

עזרה לזולת ברוחניות

ויש עוד אופני עזרה לזולת ברוחניות. והדבר הראשון בזה, שעל ידי כל פעם שזוכה האדם להמנע מעשיית דבר שאינו כרצון ה', כל שהוא סור מרע, כל התאפקות, כל עצירת עצמו מדבור, מראיה והסתכלות, וכמו כן כל משהו של עשה טוב, כל תבה של תורה, כל חזוק בתפלת שמונה עשרה - משפיע שפע של טובות וחסדים על כלל ישראל.

מספרים, אשר בזמן החפץ חיים זי"ע היה נדיב שבקש להקים בית חולים, והחל במסע התרמות שכל אחד יתרם מטה לחולה ושאר צרכי החולה. ונגש אל החפץ חיים ושאלו האם בני הישיבה ישתתפו אף הם, ויתרמו מטה אחת או שנים. ענה ואמר לו החפץ

ויעבר מרדכי - דוקא בימים אלו

לכן התגבר המן הרשע, דוקא ביי"ג בניסן ונחתמו האגרות, ומרדכי היהודי צנה להתענות ביי"ד בניסן, ט"ו בניסן, ט"ז בניסן, וכמו שכתוב על זה - "ויעבר מרדכי", ולכאורה, הרי עברה שנה שלמה מאז ועד י"ג אדר, שנה הבאה שאז היה אמור, חס ושלום - לקיים את הגזרה, והיה אפשר לתקן תענית של שלושה ימים תכף אחר פסח. ומדוע מהר מרדכי להתענות דוקא בימים אלו באפן שהיו מכרחים לבטל את המצוות הקדושות של ליל הסדר, ושני הימים הראשונים של פסח? ואחד העניינים בזה, שמרדכי ידע, שכדי לבטל את הגזרה הנוראה הזו, מכרחים להשתמש בכחות העצומים של תפלה של ערב פסח, ותפלה של פסח, ליל הסדר ויום טוב ראשון של פסח ולמחרתו. תפלות וישועות כאלו - אי אפשר להשיג במשך כל השנה כלה. וכאמת על ידי תפלות של פסח, פעלו דברים עצומים בבטול הגזרה, שאפילו לאחר שהיתה הגזרה חתומה למעלה - בטלו הכל, ותלו את המן ואת עשרת בניו לאחר שלשת ימי התפלה של ערב פסח ופסח.

לעולם יבקש אדם רחמים

רצון השם יתברך, שפחשב ויגבר כל בקשה שאפשר לבקש עבור כל אחד, וכל בקשה שמבקשים: 'ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים' - אין לנו משג עד כמה זה מסייע לנו לעתיד לבוא, כל בקשה שמבקשים על גאולה פרטית בגשמיות וברוחניות, שכל האמללים וכל מרי הנפש - אלמנות ויתומים, שימלא אותם השם יתברך בשמחה עצומה, עשר ונחת, וכן על החולים לבקש, ולעולם יבקש אדם רחמים, עד שלא יחלה, שפיון שחלה, אומרים לו הבא זכות (שבת לב ע"א). וכעת הוא הזמן לבקש עבור הילדים, כמו שכתוב: והגדת לבנה, שנכלל בזה לשון המשכה נפמו שכתוב ונהר נגיד ונפיק - נמשך ויוצא - שאפשר לפעל ולהמשיך עבור הילדים

דברים נפלאים, שיהיו לילדים כחות עזר וסיוע, להיות שמורים בקדשה ובטהרה, שיזכו להלחם ולהתגבר על כל הקשיים והנסיונות של שער הנז"ן - עקבתא דמשיחא. אפה ה' תשמרם, שיזכו להיות שמורים ברוחניות ובגשמיות - ויהיו בתכלית השלמות בכל העניינים.

בספרים הקדושים בארו, שגרמו בלשון הפסוק (שמות יג, ח): "והגדת לבנה ביום ההוא לאמר בעבור זה", בכן סורר ומורה כתוב (דברים כא, ח): 'בגנו זה', מפני שבכח הלילה הקדוש הזה אפשר לפעל שאף אחד מהם לא יהיה, חס ושלום, 'בגנו זה סורר ומורה', וכמו שרמזו בכתוב שההורים מתודים ואומרים: "איננו שומע בקולנו", הינו מפני שלא זכה לשמוע את הקולות של התחנות והבקשות שהאב והאם היו צריכים להעתיר ולבקש עליו, בהיותו קטן לפני שגפול למצב כזה.

ברכת המזון של ליל פסח

וכן בברכת המזון אחרי שזוכים לאכול את המצות הקדושות, מיכלא דמהימנותא - מזון האמונה, נהמא דאסותא - לחם של רפואה - אפשר לפעל דברים עצומים, בכל 'רחם נא ה' אלקינו על ישראל עמך', בכל 'הרויחנו והרוח לנו מכל צרותינו', כמו שבאר הרב הקדוש בעל התניא זי"ע, על מה שאמרו (ברכות מ' ע"א): 'שאין התינוק יודע לקרות 'אבא' ו'אמא', עד שיטעם טעם דגן, והבאור בזה הוא על המצה, שאפשר לזעק: 'אבא! הרויחנו'. וכן בכל 'השפיבנו', בפרט בימי הפסח שמובא מהחיד"א זי"ע, שבלי ליל הסדר לפני שיצאו ממצרים, כשהתחילה הגאולה בלילה, אזי כל הלילה בקשו כלל ישראל את הבקשות של 'השפיבנו', לכן אין זה הפסקה בין גאולה לתפלה. ומפני שתפלה זו התיסדה בעת תחלת הגאולה - ליל הסדר, ממילא היא תפלה מסגלת ביותר לפעל בה בפסח, ואפשר לפעל בה על כל השנה - והעמידנו מלפניו לחיים טובים ולשלום, שבכל בקר

שְׁנֵשְׁכִים נִהְיָה מְלֵאִים עִם הַתְּלֵהבוֹת וְהַתְּחַדְּשׁוֹת בְּשִׁלְמוֹת, בֵּין עַל עֲצָמָנוּ, בֵּין עַל אַחֵרִים, וּפְסַח הוּא הַזְּמַן שֶׁאֶסְתֵּר בִּקְשָׁה (אֶסְתֵּר ז, א): "נִפְשֵׁי בְּשִׂאֲלֹתַי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי", וְלֹא נִהְיָה בְּאֶפֶן שֶׁל (שֵׁם ד, יג): "אֵל תְּדַמֵּי בְּנִפְשֶׁךָ לְהַמְלִיט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל הַיְהוּדִים", אֲלָא לְבִקְשׁ הַרְבֵּה עַל יְשׁוּעַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

אַרְבַּעַה מֵיְנֵי שְׁמִירָה

עֲנִין נֹסֵף שֶׁל שְׁמִירָה בְּפֶסַח שְׁנֹכְלָל בְּ"וּשְׁמֵרְתֶם אֶת הַמִּצְוֹת", הוּא מֵה שֶׁהַזְּכָרָנוּ בְּסִיּוּעַתָּא דְשְׁמִירָה (בְּשִׁיחַת פְּרֶשֶׁת וַיִּקְרָא), אִוְדוֹת אַרְבַּעַה מֵיְנֵי שְׁמִירָה. הָרֵאשׁוֹנָה הִיא שְׁמִירָה מִכַּעַס, שֶׁהוּא חֲמֵץ גָּמוּר, וְעַל יְדֵי הַתְּגַבְּרוֹת מִקְּפָדְנוֹת בְּיָמִים אֵלּוּ, הִיא מִהֶהֱכֵנוֹת הַטּוֹבוֹת בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל אֶת קִדְשַׁת יוֹם טוֹב. הַשְּׁמִירָה הַנוֹסֶפֶת הִיא שְׁמִירַת הָעֵינַיִם, שֶׁכָּל פַּעַם שֶׁנַּעֲצוּם עֵינֵינוּ בְּיָמִים אֵלּוּ מְדַבְּרִים אֶסְוִרִים, נִזְכָּה עַל יְדֵי זֶה לְבִהִירוֹת וְהַשְׁגָּה בְּקִדְשַׁת הַמִּצְוֹת, אֲשֶׁר עֵינֵי הַשֶּׁכֶל וְהַדַּעַת תְּלוּיּוֹת מְאֹד בְּשְׁמִירַת הָעֵינַיִם בְּגִשְׁמִיּוֹת.

בְּהִירוֹת וְגִלּוּי

זֶה שְׁאוּמְרִים "בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה ה' לִי" - "זֶה" מוֹרָה עַל בְּהִירוֹת וְגִלּוּי, וְלִכֵּן זֶה הַזְּמַן לְהַחֲשִׁיב כָּל מַשְׁהוֹ שֶׁל "עֲצָם עֵינָיו מְרֵאוֹת בְּרַע" (יִשְׁעִיָּה לֵג, טו), וְעַל יְדֵי זֶה לְזַכּוֹת אֶל בְּחִינַת "מֶלֶךְ בְּיוֹפְיוֹ תַחֲזִינָה עֵינֶיךָ" (שֵׁם פְּסוּק יו). וְנִזְכָּה אֶל "מוֹרָא גְדוֹל" זֶה גִלּוּי שְׁכִינָה (הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח). וּמִטַּעַם זֶה אָמְרוּ (פְּסָחִים קטז ע"ב) שְׁסוּמָא פְּטוּר מְלוּמַר הַגְּדָה, כִּי אֵינּוּ יְכוּל לֹמַר "בְּעִבּוֹר זֶה".

וְאַחַד הָעֵינַיִם שְׁנֹכְלָלִים בְּזֶה, שְׁגִלוֹ הַצְּדִיקִים זִ"ע שְׁסוּמָא יַחֲשֵׁב גַּם מִי שֶׁאֵין לוֹ עֵינַיִם רוּחָנִיּוֹת בְּרִיאוֹת, הֵינּוּ שְׁאֵינּוּ מִשְׁתַּדֵּל לְשִׁמּוֹר אֶת עֵינָיו, אִם כֵּן, מֵהֵיכֵן יִזְכָּה לְבִהִירוֹת הַנִּפְלְאוֹה הַנִּשְׁפָּעַת בְּלִיל הַסֵּדֶר, וְאֵיךְ יֹאמַר "בְּעִבּוֹר זֶה"?! עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל תְּמִיד, כְּמוֹ שְׁכוֹתֵב הַגֵּר"א, וּמוֹבָא 'בְּכַתֵּר רֵאשׁ':

וְיִתְפַּלֵּל בְּטָרֵם צֵאתוֹ מִבֵּיתוֹ, יָשִׁים אֶת הַיָּד עַל הַמְּזוּזָה, וְיֹאמַר: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! הֵנִי הוֹלֵךְ בְּגִיא צִלְמוֹת וּבְמִקּוֹם מִסְכָּן - הַצִּילֵנִי מֵיִצָּר הָרַע וּמִחַטָּאִים, וּבִפְרָט מִהַסְתַּכְלוֹת בְּעֵרִיוֹת, וּמִכַּעַס רַחֲמָנָא לִיִּצְלֵן, וּבִפְרָט בְּיָמִים אֵלּוּ, כִּי כָּל מַשְׁהוֹ הַשְּׁתַּדְּלוֹת בְּעֲנִין זֶה, מִשְׁפִּיעַ מְאֹד עַל כָּל קִדְשַׁת הַיּוֹם.

שְׁמִירַת הַפֶּה

עֲנִין נֹסֵף שֶׁל שְׁמִירָה הִיא שְׁמִירַת הַפֶּה, כְּמוֹ שְׁמִצְיָנוּ בְּתַחֲלַת מִסְכַּת פְּסָחִים (דָּף ג' ע"א), שֶׁשָּׂאֵלוּ, מִדּוּעַ פּוֹתַחַת הַמִּסְכַּת אִוֵּר לְאַרְבַּעַה עָשָׂר בּוֹדְקִין וְלֹא לִילֵי י"ד, וְהַשִּׁיבָה הַגְּמָרָא - לִישְׁנָא מַעֲלִיא נָקֹט - לְשׁוֹן מַעֲלָה. וְשֵׁם אָמְרָה הַגְּמָרָא, דְלַעוֹלָם לֹא יוֹצִיא אָדָם לְשׁוֹן מִגְּנָה מִפִּיו, כִּי עַקֵּם הַכְּתוּב שְׁמוֹנָה תְּבוֹת וְהוֹסִיף "אֲשֶׁר אֵינְנָה טְהוֹרָה", בְּמִקּוֹם לֹמַר "הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה".

וְכֵן בְּגְמָרָא (פְּסָחִים ד' ע"א), רַבִּי חִיָּא שָׂאֵל אֶת רַב בֶּן אֲחִיו וְאֲחֹתוֹ, 'הֵאֵם אִמּוֹ קִיַּמַּת, אָמַר לוֹ תִשְׂאֵל אִם אָבָא קָיָם וְכוּ'. וְהַסְבִּיר הַחֲתָם סוֹפֵר, שֶׁכִּדֵּי לְנַחֵם יְהוּדֵי כְּרֵאוּי, נִצְרַכְתָּ לְזֶה הַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה, וְאִם יֵשׁ אֵיזָה פְּגָם בְּלִשׁוֹן, אֵיזָה חֲסָרוֹן כְּלִשְׁהוֹ בְּטַהֲרַת הַלִּשׁוֹן, נִגְרַם עַל יְדֵי זֶה הָעֵדֶר בְּהַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה וְקִשָּׁה לְנַחֵם.

וְכֵן רַמְזוֹ לְנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כִּדֵּי שִׁיְהֵא 'פֶּה - סַח', דְּבָרִים שֶׁבְּקִדְשָׁה, צָרִיךְ לְשִׁמּוֹר עַל לְשׁוֹן נִקְיָה, וְעַל יְדֵי זֶה נִצְלָיִם מִפְּרַעָה, שֶׁהוּא 'פֶּה רַע', וְכְמוֹ שְׁמוּבָא בְּאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ, דְּהַפֶּה הוּא כְּלֵי שִׁרְתָּ, וְצָרִיךְ שִׁיְהֵי קְדוֹשׁ. וּבִסְפָּר הַקְּדוֹשׁ תִּפְאָרַת שְׁלֵמָה, מְבָאָר אֶת הַפְּסוּק (עֵין וַיִּקְרָא י, יג): "מִצְוֹת יֵאָכֵל בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ", שֶׁזֶה נִכְלָל גַּם כֵּן בְּזֶה שֶׁהַמִּצְוֹת תִּכְנָסְנָה לְתוֹךְ פֶּה קְדוֹשׁ וְשִׁמּוֹר.

שְׁמִירַת הַזְּמַן

שְׁמִירָה נֹסֶפֶת הִיא שְׁמִירַת הַזְּמַן, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּסִפְר הַקְּדוֹשׁ 'יְסוּד יוֹסֵף', שְׁנֵשְׁמַר

את היום טוב מהיצר הגזלן, שרוצה לגזל מאתנו את שבועת הימים ושבועת הלילות, ונזכה על ידי שמירה לעשות בהם נחת רוח בשלמות לאבינו שבשמים. כמו שכתב בספר הקדוש 'באר מים חיים', ובספר הקדוש 'שפת אמת', ששבועת ימים אלו, כל יום מהם משפיע על יום אחד בשבוע, למשל, יום חמישי כנגד כל ימי חמישי שבשנה, וכיוצא בזה. שלא נהיה כקטן המאבד את מה שנותנים לו (ירושלמי תרומות ב' ע"א).

חזוק במדת הבטחון

העצה שמסיעת לזכות לארבע שמירות אלו [שמירה מכעס, שמירת הפה והעינים, שמירת הזמן] היא בחזוק במדת הבטחון, לזכר שאין אדם שומע לי ומפסיד (דב"ר ד, ה), שלא אפסיד שום תועלת ברוחניות או בגשמיות, על ידי שאעצור עצמי ואתאפק, ואשמר מענינים אלו, ויסוד היסודות - הוא לזכר "לעשות רצונך אלקי חפצתי" (תהלים מ, ט), לבקש תמיד רחמי שמים, שנוזק לדעת מהו העקר ומהו הטפל, ושנזכור שכל חמרה - חשובה היא עד מאד מאד, אבל אין זה מגיע למשהו של משהו של חשש מצוה הבאה בעברה. צריך לעשות חשבון שאם על ידי שאנהג באיזו חמרה אהיה עיף מחר, ואוכל להכשל בספק קפדנות, או שהדרך אינה נקייה כל כך, או שאם לא אומר בבית בלשון תקיפה, על ידי זה לא יקיימו את החומרות כראוי.

להקפיד על שום דבר

לפעמים חושב, שאם לא אדבר בלשון תקיפות אפסיד בחנוף הילדים, על זה כבר גילה בעל 'בני יששכר' ז"ע בספרו הקדוש 'אגרא דכלה' (פרשת ויקהל), שבשבט קודש אין להקפיד על שום דבר, אפילו כעס חיצוני, אפילו אם בלב - לא מקפידים. ואפילו לדבר מצוה, [הזכרנו קודם מהחתם סופר ז"ע, שקדשת שבת הגדול נמשכת עד היום טוב,

וממילא לכל הימים שביןתים - יש קדשת שבת, וממילא אפשר לסמך על ה'בני יששכר' ז"ע שפסק (שמות לה, ג): "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", הינו שאין לכעוס אפילו בכעס הפנים - ואפילו לדבר מצוה], שהרי אפילו אם עוצר עצמו מענין זה, רק מפני שנראה לו שזה רצון השם, וזה יביא נחת רוח להשם יתברך, אם כן לא יתכן, שעל ידי זה יפסיד משהו בגשמיות או ברוחניות, שהרי כבר נפסק בשלחן ערוך (יורה דעה סימן קנז, סעיף א), ברמ"א בשם הריב"ש, ובחפץ חיים ועוד, שעבור זהירות מלאו שבתורה, צריך לתת את כל אשר לו, כדי לא לעבור עליו, אם כן, בכל פעם שיש שאלה של נסיון של 'לא תעשה' בשמירת העינים ["ולא תתורו" (במדבר טו, לט)], ונשמרת מפל דבר רע" (דברים כג, ט), ועוד]. וכן בכעס - הרי זה דיני נפשות ממש.

אפשר להרויח הרבה יותר

צריך לידע אשר כל התאפקות וכל שמירה, שזה יותר מפל הרכוש וכל הפרנסה, וממילא אפשר להרויח על ידי זה הרבה יותר נחת רוח להשם יתברך, קדשה וטהרה וזכוף. יותר מפל המצוות והמעשים טובים שאפשר לעשות, אילו הנה לו כל הממון שבעולם.

והראיה, ממה שמוכא בתשובות הגאונים (סימן קעח), אשר שני תלמידיו של רב, רב יוסף ורב ששת, לקחו את מדרגתו שלא להסתפל חוץ לארבע אמותיהם [ידוע כשהצדיק נפטר אזי כל מדרגותיו הפקר לכל הרוצה להדבק בדרכיו], וראו שהמדרגה הזאת קשה מאד, וסמאו את עיניהם בידיהם, ולמרות שהעינים הגשמיות נפגמו, העינים הפנימיות בוערות - כלומר, התשוקה והרצון שהיה להם [וכמוכך שאין ללמד מכאן הלכה למעשה, לפי שאין לנו השגה בעצם מדרגתם]. ומפל מקום, סמאו עצמם גם לפני שידעו שסומא חייב במצוות. אלא, חשבו שסומא פטור מן המצוות, ואף

העצה העקרתית לכל השמירות

העצה העקרתית לכל השמירות הללו - היא התפלה, כמו שכתב בספר הקדוש לקוטי מוהר"ן (ח"ב סימן קיא): 'על ידי תפלה יכולין לבוא לכל, לכל טוב, לתורה ועבודה ולכל הקדשות ולכל העבודות ולכל הטובות שבכל העולמות'.

וכן מובא מהחזון איש בקבץ אגרות (ח"א אגרת ב'): התפלה היא מטה עוז ביד כל אדם, וכל שישים האדם מבטחו בו יתברך, פן יעלה וכן יצליח; עד כאן לשון קדשו. ויש להתפלל בכל נסח, ובלבד שיצא מהלב. ובקמשיף שם כתב (אגרת כג): 'כל בר נש, בכחו למצוא טוב על ידי תפלה'. ובחלק ב' (אגרת קלב): בכל פגע, הריני מרגל להתזיק את האמונה כי לא נעשה דבר בעולם במקרה, רק על פי השגחתו יתברך, והריני מתאמץ בתפלה להעביר את רע הגזרה, ולפיכך הריני מתניחם בקרירות להשתדלות, כי על פי רוב - אין ההשתדלות ברוחה.

ובספרו 'אמונה ובטחון' (פרק ב) כתב, וזו לשונו: 'תחת לרדף אחר נדיבים ושרים ולבקש תחבולות שוא, יפשפש הבוטח במעשיו ויפנה את לבו לתשובה תפלה וצדקה להעביר את רע הגזירה'.

ובדינים והנהגות מהחזון איש (עמוד קכד) כתב, וזו לשונו: 'צריך לזכור שאין בלחנו לעשות מאומה, רק במעשינו אנו מעוררים שיערי רחמים, שמעשי ידנו יכוננו את המבקש, ומי שמתפלל ומרבה תחנונים וכו', הוא פועל יותר מהמשתדל'.

מספרים על כ"ק אדמו"ר, הרב הקדוש רבי אהרן מבעלזא זי"ע, ששמעו אותו מלחש ומבקש: 'הושענא נפש מבהלה', וידוע שבארו הצדיקים זי"ע, 'הושענא נפש מבהלה' - ראשי תבות המ"ן, פי הבהלה היא שרש קלפת המן, שהיא הגורם לכעוס בקפדנות, כמו שכתוב (אסתר ג, ה): 'וימלא המן חמה' [שידוע

על פי כן היו מוכנים לאבד את כל המדרגות של שכר קיום המצוות, מדין גדול המצוה ועושה. והנה הם הפסידו את המצוה דאורייתא של אכילת מצה וספור יציאת מצרים [לדעת הסוברים שסומא פטור מכל אלה], אף על פי כן סמאו עצמם מפני שהיה ברור להם, שכל משהו שמירה מעברה - גורם נחת רוח עצום ונפלא יותר ממצה והגדה.

ומעשים בכל יום, שיכול אדם לחסוף זמן רב עם כל מיני חשבונות ואפנים שלפעמים נכנס עבורם לנסיונות של קפדנות וטהרת העינים והפה שאומר למה לקנות שם, הלא שם יקר יותר, ואומר לנסע למקומות זולים ששם יותר המוני, ונצרך להתעכב ומאבד יותר זמן ושומר פחות את עיניו, ונראה לו שחוסף, ובסוף על ידי איזו תקלה קטנה בבית, שיתקלקל איזה חפץ, מקרר וכדומה, נצרך לשלם הרבה יותר מכל מה שחוסף על ידי כל האופנים שאינם פראוי, או שחס ושולם, צריך לשלם עבור רופאים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (במדבר רבה ט, יג): 'דלת שלא פתחה לעני - פתחה לרופא'.

והביא החיד"א זי"ע, שלפעמים אחרי ככלות הכל, מגיע יצר הרע ומתגבר בפתוים יותר ויותר, ואומר, אילו לא הייתי חוסף ולא הייתי מקפיד על כל דבר - מהיכן היה לי לשלם על התקון הזה, ואינו מבין שהאמת היא ההפך הגמור, שכל הקלוקל וההפסד שהיה לו - רק כדי לרחם עליו, שלא יפטם את עצמו מהכסף שהרויח באסור על ידי קפדנות או על ידי פגם בטהרת הפה או העינים וכדומה, ואלו היה נשמר בארבע שמירות הללו - לא היה מפסיד כלל. וכתב הגר"א זי"ע באגרתו, שמה שאפשר לעשות על ידי שליח - יעשה על ידי שליח, אפילו אם זה היה עולה הרבה יותר, מאם שעושה בעצמו, שאם מוצא שליח, נמצא שומר על זמנו לתורה ולעבודה - ששונה יותר מכל הון שבעולם, ושומר את עיניו ולא מכניסם לסכנה.

שְׁהִיְתָה בִּי"ג נִיסָן, כְּאִמּוֹר לְעִיל]. וְהַעֲקֵר
לְהַנְצִיל מִמֶּנָּה - הוּא עַל יְדֵי תַפְלָה.

רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׁנַחֲשֹׁב כָּל מַשְׁהוֹ
תּוֹסֶפֶת בַּתְּפִלָּה, תּוֹסֶפֶת לֵב, שְׁנִזְכֶּה לְמַה שְׁכַתֵּב
הַרֵב הַקְדוּשׁ, רַבִּי יִשְׂרָאֵל, הַמְּגִיד מִקְּאֲזַנֵּיךְ
זִי"ע, שְׁבָלִיל פֶּסַח הַתְּגִלָּה הָאוֹר הַבְּהִיר, בְּפֶרֶט
בְּשַׁעַה שְׂאוּמְרִים הַלֵּל, עַל יְדֵי כָּל בְּקִשָּׁה
אֲפָשֶׁר לְזַכּוֹת לְכַזִּיתָא פֶּסַחא וְהַלֵּילָא, פִּקְע
אִיגְרָא' (פֶּסַחִים פַּה ע"ב), הִנְנוּ שְׁכַזִּיתָ מִצָּה
וְאִמִּירַת הַהֵלֶל בְּלִיל פֶּסַח, שׁוֹבְרִים אֶת כָּל
הַמַּחְצוֹת שְׁמַבְדִּילוֹת בֵּינֵינוּ לְבֵין גְּלוּי שְׁכִינָה
לְכָל הַשָּׁנָה.

וּבִסְפֵר הַקְדוּשׁ 'אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל' לְהַרֵב
הַקְדוּשׁ, רַבִּי אֲבָרְהָם יְהוֹשֻׁעַ הָעֵשִׂיל מֵאֲפֶטָא
זִי"ע, כְּתַב, שְׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן כַּח עֲצוּם
בְּכָל דְּבוּר שֶׁל אֲמוּנָה, וְסִפּוֹר יִצְיָאָת מְצָרִים
שְׁמַדְבָּרִים בְּלִילָה זֶה - שְׁכָל הַשָּׁנָה כְּלָה אֵין

כְּזֶה כַח עֲצוּם לְהַאִיר בִּיְלָדִים בְּהִירוֹת שֶׁל
אֲמוּנָה, וְכָל הַמְּרַכֵּה לְסַפֵּר [לְשׁוֹן סִפִּיר -
מֵאִיר!], הֵרִי זֶה מְשַׁבַּח. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אוֹמֵר לְפַמְלִיא שְׁלוֹ: 'זִילוּ וְשִׁמְעוּ סִפּוֹרָא
דְּשַׁבְּחָא דִּילִי, דְּקָא מְשַׁתְּעוּ בְּנֵי, וְחַדְאֵן
בְּפוֹרְקָנֵי' [לְכוּ וְשִׁמְעוּ אֶת הַסִּפּוֹר שֶׁל הַשַּׁבַּח
שְׁלִי שְׁמִסְפָּרִים בְּנֵי וְשִׁמְחִים בְּגֵאֲלַתִּי], כְּמוּבָא
בְּזִהַר הַקְדוּשׁ (ח"ב פְּרַשְׁת בַּא מ' ע"ב).

וְיֵהִי רְצוֹן, שְׁנִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת קְדֻשַׁת הַיָּמִים
הָאֵלֶּה, וְהַמְצִוּוֹת שְׁבַתוֹכֶם, קְדֻשַׁת שַׁבַּת הַגָּדוֹל,
קְדֻשַׁת הַיָּמִים שְׁבִינְתִים, שְׁחִשׁוּבִים כְּשַׁבַּת,
קְדֻשַׁת הַיּוֹם טוֹב הַקְדוּשׁ שֶׁל פֶּסַח, וְחוּל
הַמוֹעֵד, וְשִׁבְעֵי שֶׁל פֶּסַח. וְנִזְכֶּה לְאָכּוֹל מִן
הַזִּבְחִים וּמִן הַפֶּסַחִים, וְנִזְכֶּה לְגֵאֲלָה שְׁלֵמָה,
בְּנִיטָן נִגְאָלוּ וּבְנִיטָן עֲתִידִים לְהַגְאָל, וְכִימֵי
צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת, בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

בשורה טובה לאנשי התורה ולומדיה

בסיעתא דשמיא יצא לאור עולם סדרת הספרים

"אשיחה בהקיד"

על פרשיות השבוע באגדה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בהקיד באגדה ובהלכה

מהרב אורן נזרית שליט"א

הספרים מעוטרים בהסכמת גדולי הדור שליט"א מלאים בהלכות בקניני תורה ובדרכים לעבודת ה' יתברך משולבים בסיפורים על גדולי ישראל ודרך עבודתם

וכעת מבקשים לזכות את הציבור הקדוש לסייע ולהיות שותף

להשלים את סדרת הספרים בהלכה לזיכוי הרבים וזכות לימוד התורה וזיכוי הרבים תגן בעדכם ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב

052-7627127 אשדוד .ש.י.א

לקבלת גיליונות אלו חינם יש לשלוח בקשה למייל: toraoren@gmail.com

בשורה טובה לאוהבי התורה ולומדיה

לה"ו בני"ו עמ"י עש"ו

בסיעתא דשמיא בקרוב רוצים להדפיס
את סדרת הספרים החדשה

"אשיחה בחוקיך בהלכה"

חמשה כרכים
לסדר פרשיות השבוע

מהרב אורן נזרית שליט"א

נדבך נוסף חשוב מאוד לסדרות הספרים
"שיחות חיזוק", "אשיחה בחוקיך" ועוד מהמחבר

וכעת מבקשים לזכות
את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף
בהדפסת סדרת הספרים
"אשיחה בחוקיך בהלכה"
ניתן לזכות בהוצאת הסדרה
או בפרשיות
ולהקדישן לברכה הצלחה
ולעילוי נשמת וכיו"ב

הספרים מעוטרים
בהסכמת גדולי הדור שליט"א
והתקבלו כס"ד באהבה רבה
בהיכלי התורה

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000